

HET
MOSLIM GEBEDSBOEK

MAULANA MUHAMMAD ALI

HET
MOSLIM GEBEDSBOEK

HET
MOSLIM GEBEDSBOEK

door
Maulana Muhammad Ali

Redactie:
Mr. A.S. Hoeseni en R. Ghafuerkhan

Stichting Ahmadiyya Isha'at-i-Islam (Lahore)

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Ali, Muhammad

Het moslim gebedsboek / Maulana Muhammad Ali ; [vert. uit het Engels ; red. A.S. Hoeseni]. - Den Haag ;

Stichting Ahmadiyya Isha‘at-i-Islam. - Ill.

Vert. van: The muslim prayer-book. - Columbus, Ohio :

Ahmadiyya Anjuman Isha‘at Islām Lahore USA, 1992.

ISBN 978-90-5268-005-7

NUR 717

Trefw. : gebeden (Islam).

Derde herziene druk

© 2012 Stichting Ahmadiyya Isha‘at-i-Islam

Kepplerstraat 265

2562 VM Den Haag

Postbus 73857

2507 AJ Den Haag

Nederland

E-mail: info@moslim.org

Website: www.moslim.org en www.moslim.nl

Alle rechten voorbehouden over de gehele wereld

ISBN 978-90-5268-005-7

INHOUDSOPGAVE

AARD EN WAARDE VAN HET GEBED	13
DE VIJF DAGELIJKSE GEBEDEN	16
Regeling van het gebed	16
Gebedstijden	17
<i>Woedōe</i> of wassing	18
De <i>Azān</i>	19
De dienst	20
De gezamenlijke dienst	22
Waaruit bestaat een <i>rak'a</i>	23
De <i>Qoenōet</i>	38
<i>Zikr</i> na het gebed	39
DE VRIJDAGDIENST	41
DE 'ĪED-GEBEDEN	45
<i>TAHADJDOED</i> EN <i>TARĀWĪEH</i> -GEBEDEN	48
GEBED OF DIENST OM REGEN	50
DIENST BIJ VERDUISTERING	51
DIENST VOOR DE DODEN	52
RITEN BIJ GEBOORTE	56
TROUWREDE	57
HET SLACHTEN VAN DIEREN	60
GEBEDEN UIT DE KORĀN	61
GEBEDEN UIT DE ḤADĪĒS	68
Bij het slapen gaan	68
Bij het ontwaken	68
Bij het verlaten van het huis	69
Bij het binnengaan van het huis	69

Vóór maaltijden of drank	.69
Na de maaltijd	.69
Wanneer men naar het toilet gaat	.70
Bij het verlaten van het toilet	.70
Bij het binnengaan van een stad	.70
Bij het bezoeken van een zieke	.71
Bij het bezoeken van een begraafplaats	.71
Wanneer men op reis gaat	.71
Bij het rijden	.72
Bij het betreden van een boot	.72
Wanneer men in nood is	.72
Voor de spiegel	.73
Bij het proeven van het eerste fruit	.73
Na bad of wassing	.73
Als men tegenover de vijand staat	.74
<i>Istigāra</i> of gebed om steun bij het	.74
ter hand nemen van een zaak	

KORTE ZINNEN VOOR DAGELIJKS GEBRUIK 76
DIE ELKE MOSLIM ZOU MOETEN KENNEN

Appendix	.81
Al Fātiḥah (De Opening)	.83
Al Fil (De Olifant)	.89
Al Qoeraiṣj (De Qoeraiṣj)	.91
Al Mā'ōen (Handelen uit Goedheid)	.93
Al Kauṣar (De Overvloed van het Goede)	.95
Al Kāfirōen (De Ongelovigen)	.97
An Naṣr (De Hulp)	.99
Al Lahab (De Vlam)	.101
Al Iglāṣ (De Eenheid)	.103
Al Falaq (Het Ochtendgloren)	.105
An Nās (De Mensen)	.107

TRANSLITTERATIE

In dit boek heb ik de meest recente regels van transcriptie gebruikt zoals erkend door Europese oriëntalistena, met enkele zeer geringe variaties* zoals hieronder wordt uitgelegd. Geen enkele transcriptie kan echter precies de klankverschillen tussen twee talen weergeven, en de Romeinse lettertekens die gebruikt zijn voor de spelling van Arabische woorden en zinnen zijn slechts een benadering van het origineel. Naast de onmogelijkheid van de lettertekens van de ene taal om precies de uitspraak van woorden van een andere taal weer te geven, is er nog een moeilijkheid bij het romaniseren van Arabische woorden, nl. dat bij bepaalde combinaties de uitspraak anders is dan de geschreven letters weergeven. Bijvoorbeeld, in “al-Raḥmān” smelt de klank van de *l* samen met de klank van de daaropvolgende letter *r*. Tot deze categorie behoren alle letters die bekend staan onder de naam *al-ḥoerōef al-sjamsiyya* (lett. zonneletters) en dit zijn de volgende: *tā, ṣā, dāl, zāl, rā, zā, sīn, sjīn, šād, ḏād, ṭā, zā, lām, nōn* (dentalen, s-klanken en liquida). Wanneer een woord dat met een van deze letters begint, voorafgegaan wordt door het voorvoegsel *al* (wat het lidwoord “de” of “het” betekent), wordt de *lām* in uitspraak overgeslagen en geassimileerd in de volgende medeklinker; bij alle andere letters wordt de *al* volledig uitgesproken. Het samensmelten van de ene klank met de andere komt ook in enkele andere gevallen voor en hiervoor moet verwezen worden naar de grammatica van de Arabische taal. Ik heb de geschreven vorm aangehouden, maar bij de transcriptie van de *azān* (oproep tot gebed) en de gebedsrecitatie heb ik, voor het gemak van de beginner, de uitspraak gevolgd en *ar-Raḥmān*, enzovoort, geschreven.

Het systeem dat bij dit werk gebruikt is, ziet er als volgt uit:

---

* *Red.*: De transcriptie is ten behoeve van de Nederlandse lezer vereenvoudigd.

MEDEKLINKERS

<i>Arabische tekens</i>	<i>Klank</i>	<i>Geschreven als</i>
◌ْ	<i>hamza</i> (klinkt als <i>h</i> in het Engelse <i>hour</i> ; het is het stokken van de stem)	’
◌ب	<i>bā</i> (als <i>b</i>)	b
◌ت	<i>tā</i> (de Italiaanse dentale, zachter dan de Nederlandse <i>t</i>)	t
◌ث	<i>sā</i> (als de <i>s</i> , maar dan dentaler; tussen <i>s</i> en de Engelse <i>th</i>)	s
◌ج	<i>djīēm</i> (als in <i>Djīboeti</i> en <i>Djedda</i>)	dj
◌ح	<i>hā</i> (scherpe, gutturale geaspireerde medeklinker)	h
◌گ	<i>gā</i> (als in tegen)	g
◌د	<i>dāl</i> (Italiaanse dentale, zachter dan de Nederlandse <i>d</i>)	d
◌ذ	<i>zāl</i> (klank tussen de <i>z</i> en de <i>th</i> in het Engelse <i>that</i>)	z
◌ر	<i>rā</i> (als <i>r</i>)	r
◌ز	<i>zā</i> (als <i>z</i>)	z
◌س	<i>sīēm</i> (als <i>s</i>)	s
◌ش	<i>sjīēm</i> (als in <i>sjees</i>)	sj
◌ص	<i>šād</i> (scherp gearticuleerde <i>s</i>)	š
◌ض	<i>ḏād</i> (geaspireerde <i>d</i> , tussen <i>d</i> en <i>z</i>)	ḏ
◌ط	<i>tā</i> (scherp gearticuleerde palatale <i>t</i>)	t̄
◌ظ	<i>zā</i> (scherp gearticuleerde palatale <i>z</i>)	z̄
◌ع	<i>‘ain</i> (lijkt op sterk gutturale <i>hamza</i> , meer dan slechts een klinker)	‘
◌غ	<i>ghain</i> (gutturale <i>g</i> , maar zacht)	gh
◌ف	<i>fā</i> (als <i>f</i>)	f
◌ق	<i>qāf</i> (scherp gearticuleerde gutturale <i>k</i>)	q
◌ك	<i>kāf</i> (als <i>k</i>)	k
◌ل	<i>lām</i> (als <i>l</i>)	l
◌م	<i>mīēm</i> (als <i>m</i>)	m
◌ن	<i>nōēm</i> (als <i>n</i>)	n
◌ه	<i>hā</i> (als <i>h</i>)	h
◌و	<i>wāw</i> (als <i>w</i>)	w
◌ي	<i>yā</i> (als <i>y</i> in <i>yard</i>)	y

KLINKERS

De klinkers worden als volgt weergegeven:

Korte klinkers:	<i>fathā</i> , als <i>e</i> in ‘te’	a
	<i>kasra</i> , als <i>i</i> in ‘die’	i
	<i>ḍamma</i> , als <i>oe</i> in ‘moe’	oe
Lange klinkers:	lange <i>fathā</i> , als <i>a</i> in ‘vader’	ā
	lange <i>kasra</i> , als <i>ie</i> in ‘dier’	īē
	lange <i>ḍamma</i> , als <i>oe</i> in ‘boer’	ōē
Tweeklanken:	<i>fathā</i> vóór <i>wāw</i>	au
	<i>Fathā</i> vóór <i>yā</i>	ai

De *tanwīn* " „ “ wordt respectievelijk weergegeven als *an*, *in*, *oen*. De korte en lange klinkers aan het einde van een woord zijn zichtbaar als delen van de woorden, dus bijvoorbeeld *qāla*, waar de laatste *a* de *fathā* op de *lām* weergeeft, maar de *tanwīn* is zichtbaar als een afzonderlijke lettergreep, zoals in *Moeḥammad-in*.

AFKORTINGEN

- AH - *Baḥr al-Moeḥīet* (Commentaar), door Imām Athīr al-Dīn Abū ‘Abd Allāh Abū Ḥayyān al-Undlūsī.
- B - *Al-Djāmi‘ al-Moesnad al-Saḥīeh* (Ḥadīes), door Al-Imām Abū ‘Abd Allāh Muḥammad ibn Ismā‘īl al-Bukhārī.
- LL - *Arabic English Lexicon* door Edward William Lane.
- MSj - *Miṣkāt al-Maṣabēh* (Ḥadīes), door Shaikh Walī Dīn Muḥammad ‘Abd Allāh.
- R - *Al-Moefradāt fī Gharīb al-Qoer‘ān* (woordenboek van de Korān), door Shaikh Abū-l-Qāsīm Al-Ḥusain al-Rāghīb al-Iṣfahānī.
- T - *Tādj al-‘Arōes* (Woordenboek), door Imām Muḥibb al-Dīn Abū-l-Faiḍ Murtaḍā.
- Tr - *Al-Djāmi‘* (Ḥadīes), door Abū ‘Īsā Muḥammad ibn ‘Īsā Tirmidhī.

VOORWOORD

Een moslim gebedsboek is een lang gevoelde behoefte geweest. Bijzonderheden van de islamitische instelling van het gebed zijn voor het eerst door mij beschreven in de Inleiding bij mijn vertaling van de Heilige Korān in 1917, en sindsdien zijn zij in vele boekjes gepubliceerd. Echter, de verhandeling die ik nu aan het moslimpubliek voorleg, bevat niet alleen een gedetailleerde beschrijving van deze unieke instelling van de islām – de vijf dagelijkse gebeden en andere gezamenlijke diensten, zoals de vrijdag- en de *'led*-gebeden – maar voegt hieraan toe wat de moslim dient te weten van de belangrijkste gebeurtenissen in zijn leven, zoals geboorte, huwelijk en dood. Verder zijn hieraan toegevoegd de belangrijkste gebeden uit de Heilige Korān en gebeden voor verschillende gelegenheden zoals de Ḥadīṯ dat leert.

Een woord van toelichting mag worden toegevoegd met betrekking tot de laatstgenoemde gebeden. De islām maakt de mens bewust van de aanwezigheid van God, niet alleen wanneer hij in de besloten ruimte van een bedehuis is, maar ook midden in zijn dagelijkse bezigheden. Zo wordt een geloof in het bestaan van God een wezenlijke kracht in zijn leven. Het is om deze reden dat de heilige profeet Mohammed, moge vrede en de zegeningen van Allāh op hem rusten, ons heeft geleerd bij verschillende gelegenheden onze toevlucht te nemen tot het gebed. Het onderliggende idee is, dat we ons aldoor tot God moeten richten en Zijn aanwezigheid daardoor bewust zijn als een realiteit, zelfs wanneer we bezig zijn met onze dagelijkse werkzaamheden.

Muḥammad 'Alī
President Ahmadiyya Anjuman Isha'at Islām
Ahmadiyya Buildings,
Lahore, 30 mei 1938

AARD EN WAARDE VAN HET GEBED*

Een geloof in God is het fundamentele principe van elke religie. Het doel van religie is echter niet enkel het verkondigen van het bestaan van God als theorie; het reikt veel verder. Religie probeert de overtuiging bij te brengen, dat God een levende kracht is in het leven van de mens en het gebed is het middel waarmee geprobeerd wordt dit grote doel te bereiken. De ware overtuiging dat *God bestaat*, krijgt de mens niet door het geloof dat er een God is in de hem omringende wereld, maar door de gewaarwording van het goddelijke in hemzelf. Deze gewaarwording wordt bereikt met het gebed.

Hoewel voor de meeste mensen tegenwoordig het bestaan van God neerkomt op nauwelijks meer dan een theorie, zijn er toch in elk tijdperk en onder elk volk mensen geweest die, door middel van gebed, de grote waarheid van het Goddelijke bestaan in hun harten gerealiseerd hebben en hun leven hebben gegeven voor het goede van de mensheid. In hun geval was het geloof in het bestaan van God een morele kracht, die niet alleen een hele verandering in hun eigen leven teweegbracht, maar hen ook in staat stelde voor eeuwen de levens van gehele naties, alsook de geschiedenis van volken en van landen, te veranderen. Hun onzelfzuchtigheid en oprechtheid waren onberispelijk en hun getuigenissen, die eigenlijk getuigenissen zijn van alle volkeren in alle tijden, stellen één feit vast. Namelijk, dat geloof in het bestaan van God een morele kracht van de eerste orde wordt, wanneer dit door gebed tot het Goddelijke Wezen eenmaal verwezenlijkt is in het hart van de mens. Sterker nog, het is zo'n grote morele kracht, dat zelfs de sterkste materiële krachten ervoor bezwijken. Is niet de ervaring van deze grote persoonlijkheden voor anderen een baken, dat hen laat zien dat ook zij God een morele kracht in hun leven kunnen maken? De krachten en gaven die aan de ene mens zijn gegeven, zijn ook gegeven aan een ander, en door de juiste aanwen-

---

* *Red.*: Zowel het islamitisch gebed als vele andere onderwerpen die in dit boek slechts kort konden worden behandeld, kunnen uitgebreider bestudeerd worden in twee andere uitgaven van dezelfde auteur en dezelfde uitgever, nl. *De Religie van de Islām*, ISBN 978-90-5268-015-6, pp. 727 en *Een Handboek van Hadīth*, ISBN 978-90-5268-020-0, pp. 387.

ding hiervan kan een mens doen wat een ander, vóór hem, gedaan heeft.

Wanneer we, los van de ervaring van de mensheid, de vraag rationeel benaderen, is bidden tot God het natuurlijke gevolg van de aanname, in theorie, van het bestaan van God. Het streven om zich tot morele grootheid te verheffen is in de menselijke natuur zelfs dieper geworteld dan het streven materiële grootheid te bereiken. Maar de enige manier waarop dat streven kan worden gerealiseerd is door het hebben van contact met de alomtegenwoordige Geest, de bron van zuiverheid en de oorsprong van de hoogste moraliteit. Het gebed is niet meer dan een poging om met Hem in contact te staan. In de gezegden van de Heilige Profeet wordt van het gebed gesproken als *moenādīāt* of *vertrouwelijke gemeenschap* met de Heer. In een ḥadīṣ wordt verteld dat de mens God moet aanbidden alsof hij Hem ziet. Dergelijke beschrijvingen van gebed tonen dat de ware aard van het gebed is het hebben van werkelijke gemeenschap met het Goddelijke Wezen.

De juiste ontwikkeling van menselijke gaven hangt af van de zuivering van het innerlijke wezen en de onderdrukking van slechte neigingen. “Inderdaad zal het hem, die haar reinigt, voorspoedig gaan” (91:9). Van het gebed wordt gezegd dat het een middel is om het hart te zuiveren: “Draag voor wat u van het Boek is geopenbaard en onderhoudt het gebed. Voorzeker, het gebed houdt [de mens] af van onzedelijkheid en het kwade” (29:45). Ergens anders ook “En onderhoud het gebed in de twee delen van de dag en in de eerste uren van de nacht. Voorzeker, goede daden nemen boze daden weg” (11:114). In een ḥadīṣ wordt het verrichten van het gebed vergeleken met het zich wassen in een rivier: “Aboe Hoeraira zegt, dat hij de Heilige Profeet heeft horen zeggen: ‘Indien een van u een rivier aan de deur heeft, waarin hij zich vijfmaal daags wast, wat denkt u dan? Zou dat enig vuil aan hem achterlaten?’ De metgezellen zeiden: ‘Het zou geen enkel vuil aan hem achterlaten (en hij zou volkomen schoon zijn).’ De Heilige Profeet zei: ‘Dit is een voorbeeld van de vijf dagelijkse gebeden, waarmee Allāh al de feilen van een mens uitwist.’”

Er zijn vele andere ḥadīṣ waarin staat dat het gebed een *kaffāra* is, m.a.w. het is een middel om de kwade neigingen van de mens te onderdrukken. De reden is duidelijk. In 20:14 staat, dat “de gedachtenis aan Allāh” het doel van het bidden is, terwijl in 29:45 staat “de gedachtenis Gods is zeker de grootste kracht” tegen (d.w.z., in het

bedwingen van) zonde. Een beetje overdenking zal tonen, dat een wet doorgaans een sanctie nodig heeft en de enige sanctie van alle Goddelijke wetten die op de ontwikkeling van de mens en zijn morele verbetering betrekking hebben, is een geloof in de grote Maker van die wetten. Hoe vaker een mens dus terugkeert tot het gebed, tot de toestand waarin hij, terwijl hij zich losmaakt van alle wereldse bekoringen, de Goddelijke aanwezigheid als een werkelijk feit ervaart, des te groter is zijn zekerheid omtrent het bestaan van God, en des te groter is de onderdrukking van de neiging om die wet te overtreden. Door de kwade neigingen van de mens in bedwang te houden, zuivert het gebed dus zijn hart en wijst hem de juiste weg naar de ontwikkeling van zijn innerlijke gaven.

DE VIJF DAGELIJKSE GEBEDEN

Regeling van het gebed

Voor een moslim is zijn gebed zijn geestelijk voedsel, dat hij vijf keer per dag tot zich neemt. Degenen die denken dat dat te vaak is, moeten eraan denken hoe vaak per dag zij voedsel voor hun lichaam nodig hebben. Is geestelijke ontwikkeling niet noodzakelijker dan fysieke ontwikkeling? Is de ziel niet veel waardevoller dan het lichaam? Als voeding een paar keer per dag nodig is om in de lichamelijke behoeften te voorzien, is geestelijke verfrissing tegelijkertijd dan niet hard nodig? Of, wanneer het lichaam zou worden uitgehongerd als het alleen op de zevende dag wordt gevoed, is de ziel na zes dagen dan niet werkelijk uitgehongerd, wanneer deze zelfs het kleine beetje dat het krijgen kan, onthouden wordt? De grondlegger van het christendom zelf benadrukte dit toen hij zei: “Niet alleen van brood zal de mens leven, maar van alle woord dat uit de mond Gods uitgaat” (Mattheüs 4:4). Wat Christus uitdrukte in woorden, heeft de heilige profeet Mohammed omgezet in een praktische vorm.

Het kan worden opgemerkt dat, terwijl andere godsdiensten meestal een gehele dag gereserveerd hebben voor de godsdienstoefening en op die dag ander werk niet gedaan mag worden, de islām een nieuwe betekenis heeft gegeven aan de godsdienstoefening door het gebed in het dagelijkse leven van de mens te introduceren. Hier is niet één enkele dag gereserveerd voor het gebed, en in deze betekenis kent de islām geen sabbat. De islām vereist dat een moslim in staat moet zijn om zich los te maken van alle wereldse bezigheden en om zijn toevlucht te zoeken tot het gebed, zelfs wanneer hij het heel druk heeft. Daarom ziet de islām af van alle klooster-instellingen, die van de mens vereisen dat hij alle wereldse bezigheden voor de rest van zijn leven opgeeft om gemeenschap te hebben met God. Het leert dat gemeenschap met God zelfs kan plaatsvinden wanneer de mens het heel druk heeft met zijn wereldse bezigheden, en maakt mogelijk wat, vóór de komst van de islām, algemeen voor onmogelijk werd gehouden.

Maar terwijl de islām vastheid heeft gegeven aan de instelling van het gebed door de inachtneming ervan op gezette tijden en op

een speciale manier te vragen, heeft het aan het individu ruimschoots gelegenheid gegeven om die delen van de Heilige Korān te selecteren die hij wil en om die smeekgebeden te doen waar zijn ziel naar verlangt. Algemene richtlijnen zijn er ongetwijfeld gegeven – en hierover is de gehele moslimwereld het eens, aangezien deze richtlijnen nodig waren om regelmatigheid, vorm en uniformiteit veilig te stellen – maar daarbij wordt het individu ruimschoots de gelegenheid geboden om zijn eigen gevoelens aan de grote Maker van het universum te uiten. Voor wat betreft de tijd van het gebed en de wijze waarop het moet worden verricht, zullen de volgende aanwijzingen voor de gewone lezer voldoende informatief zijn.

Gebedstijden

Iedere moslim, man of vrouw, die de volwassenheid heeft bereikt, is verplicht om het gebed te verrichten. Het gebed wordt vijf maal per dag verricht, te weten:

1. *Ṣalāt al-Faḍḍir*, ofwel het ochtendgebed, wordt na de dageraad en vóór zonsopgang verricht.
2. *Ṣalāt al-Zoehr*, ofwel het vroege middaggebed, wordt verricht wanneer de zon voorbij zijn hoogtepunt is en begint te dalen. De voor dit gebed bestemde tijd duurt tot het hierop volgend gebed. Op de vrijdag neemt de Vrijdagdienst de plaats van dit gebed in.
3. *Ṣalāt al-‘Aṣr*, ofwel het late middaggebed, wordt verricht wanneer de zon ongeveer halverwege in de loop van haar daling is en de daarvoor bestemde tijd duurt tot vlak voor de eigenlijke zonsondergang.
4. *Ṣalāt al-Maghrib*, ofwel het zonsondergangsgebed, wordt verricht onmiddellijk nadat de zon is ondergegaan.
5. *Ṣalāt al-‘Iṣjā*, ofwel het vroege nachtgebed, wordt verricht wanneer de rode gloed in het westen verdwijnt en de daarvoor bestemde tijd duurt tot middernacht. Het moet echter worden verricht voordat men naar bed gaat.

Wanneer iemand ziek is, of op reis, of wanneer het regent, kunnen het vroege middaggebed en het late middaggebed in combinatie worden verricht. Dit geldt ook voor het zonsondergangs- en het vroege nachtgebed.

Naast deze vijf verplichte gebeden zijn er twee facultatieve gebeden. De eerste is de *Ṣalāt al-Lail* of de *Tahaḍḍjoed* of het late nachtgebed, dat na middernacht verricht wordt, na de verkwikking door de

slaap en vóór de dageraad. Dit gebed wordt in de Heilige Korān speciaal aanbevolen. Het andere gebed staat bekend als de *Ṣalāt al-Doehā*, en het kan verricht worden omstreeks de tijd van het ontbijt. Dit is het tijdstip waarop de twee 'Ied-gebeden worden verricht.

Woedōe of wassing

Het is nodig vóór het verrichten van het gebed die delen van het lichaam te wassen die normaal zichtbaar zijn. Dit heet *woedōe*, of wassing. Deze wassing wordt als volgt uitgevoerd:

1. De handen worden gereinigd door ze tot aan de polsen te wassen.
2. Daarna wordt de mond gereinigd, gewoon met water of zo nodig door middel van een tandenborstel en door te gorgelen.
3. Daarop worden de neusgaten gereinigd, zo nodig door wat water in te snuiven en de neus te snuiten.
4. Vervolgens wordt het gezicht gewassen, van het voorhoofd tot de kin en van het ene oor tot het andere.
5. Dan wordt de rechter- en daarna de linkerarm gewassen, vanaf de pols tot aan de elleboog.
6. Vervolgens wordt met natte handen over het hoofd gestreken, waarbij de drie vingers tussen de pink en de duim van beide handen bij elkaar gehouden worden, en de binnenkant van de oren wordt met de wijsvingers en de buitenkant ervan met de duimen geveegd.
7. Daarna worden de voeten tot aan de enkels gewassen, eerst de rechter- en dan de linkervoet.

Heeft men sokken of kousen aan en zijn ze na het verrichten van een wassing aangetrokken, dan is het niet nodig ze uit te trekken. De natte handen kunnen er overheen gestreken worden. Ze moeten echter om de vierentwintig uur uitgetrokken worden om de voeten te wassen. Men kan op dezelfde wijze te werk gaan wanneer men schoenen aanheeft, maar het zou gepaster zijn de schoenen uit te trekken wanneer men een moskee betreedt.

Een nieuwe wassing is alleen noodzakelijk wanneer men aan een natuurlijke behoefte heeft voldaan of geslapen heeft.

Na geslachtsgemeenschap tussen man en vrouw is *ghoesl*, ofwel een wassing van het gehele lichaam, noodzakelijk.

Wanneer iemand ziek is, of wanneer men geen water kan vinden, wordt de *tayammoem* verricht in plaats van de *woedōe* of *ghoesl*. De *tayammoem* wordt verricht door met beide handen zuivere aarde aan

te raken en daarna de handen over het gezicht en de ruggen van de handen te strijken.

De *azān*

De *azān* (oproep tot het gebed) wordt gedaan op gebedstijd, vijf keer per dag. Het bestaat uit de volgende zinnen, die in de aangegeven volgorde met luide stem worden uitgesproken door de oproeper, die met zijn gezicht in de richting van de *qibla*¹ staat, met beide handen tot de oren opgeheven:

*Allāhoe Akbar, Allāhoe Akbar,
Allāhoe Akbar, Allāhoe Akbar*

اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ اَكْبَرُ
اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ اَكْبَرُ

Allāh is de Grootste (viermaal herhaald).

*Aṣḥadoe al-lā ilāha il-lallāh,
Aṣḥadoe al-lā ilāha il-lallāh.*

اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللهُ
اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللهُ

Ik getuig dat niets waardig is aanbeden te worden dan Allāh (tweemaal herhaald).

*Aṣḥadoe an-na Moeḥam-madar-Ra-
sōeloellāh,
Aṣḥadoe an-na Moeḥam-madar-Ra-
sōeloellāh.*

اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُوْلُ اللهِ
اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُوْلُ اللهِ

Ik getuig dat Mohammed de Boodschapper van Allāh is (tweemaal herhaald).

*Ḥay-ya ‘alaṣ-ṣalā,
Ḥay-ya ‘alaṣ-ṣalā.*

حَيَّ عَلَى الصَّلٰوةِ
حَيَّ عَلَى الصَّلٰوةِ

Komt tot het gebed (tweemaal herhaald, het gezicht naar rechts wendend).

---

1 *Qibla* betekent *de richting waarin men zijn gezicht wendt*. De moslims dienen hun gezicht te richten naar de Ka‘bah, het Heilige Huis in Mekka, wanneer ze het gebed verrichten. Alle moskeeën zijn zo gebouwd dat zij met de voorkant naar de Ka‘bah gericht staan.

Ḥay-ya ‘alal-falāḥ,
Ḥay-ya ‘alal-falāḥ.

حَيِّ عَلَى الْفَلَاحِ
حَيِّ عَلَى الْفَلَاحِ

Komt tot het succes (tweemaal herhaald, het gezicht naar links wendend).

Allāhoe Akbar, Allāhoe Akbar.

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ

Allāh is de Grootste (tweemaal herhaald).

Lā ilāha il-lallāh.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

Niets is waardig aanbeden te worden dan Allāh.

De volgende zin wordt aan de oproep tot het ochtendgebed toegevoegd na “ḥay-ya ‘alal-falāḥ”:

Aṣ-ṣalātoe gairoem-minan-naum,

أَسْأَلُكَ خَيْرَ مِنَ النَّوْمِ

Aṣ-ṣalātoe gairoem-minan-naum.

أَسْأَلُكَ خَيْرَ مِنَ النَّوْمِ

Het gebed is beter dan de slaap (tweemaal herhaald).

Wanneer de oproep tot het gebed geëindigd is, doen zowel de oproeper als de hoorders een smeekbede met de volgende woorden:

Allāhoem-ma Rab-ba hāzihid-da‘-
watit-tām-mati waṣ-ṣalātil-qā’ima; āti
Moeham-mada-nil-wasīlata wal-fa-
ḍīlata wad-daradjatar-rafi‘a; wab-
‘aṣhoe maqāmam-maḥmōeda-nil-la-
zīte wa‘at-tah.

اللَّهُمَّ رَبِّ هَذَا الدُّعْوَى الْيَامِنَةِ
وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ اسْتَمِعْ مُحَمَّدًا
وَالْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَالذَّرَجَةَ
الرَّافِعَةَ وَأَبْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا
وَالزَّيْفَ وَعَدْنَهُ

O Allāh, Heer van deze volmaakte oproep en het eeuwiglevende gebed, schenk Mohammed nabijheid en voortreffelijkheid en een verheven rang en verhef hem tot de positie van glorie die U hem beloofd heeft.

De dienst

De dienst bestaat gewoonlijk uit twee gedeelten. Een gedeelte dat *farḍ*² wordt genoemd, dient gezamenlijk te worden verricht, liefst in

2 *Farḍ* betekent letterlijk *dat wat verplicht is*.

een moskee, met een imām die de dienst leidt. Het tweede gedeelte, dat *soenna*³ wordt genoemd, dient individueel verricht te worden. Maar wanneer men niet in staat is zijn gebed gezamenlijk te verrichten, kan de *farḍ* net als de *soenna* alleen worden verricht.

Elk onderdeel bestaat uit een bepaald aantal *rak'as*, zoals verderop wordt uitgelegd.

De *Faḍjr*, of het ochtendgebed, bestaat uit twee *rak'as* (*soenna*) die alleen verricht worden, gevolgd door twee *rak'as* (*farḍ*) die gezamenlijk worden verricht.

De *Zoehr*, of het vroege middaggebed, is een langere dienst bestaande uit vier *rak'as* (*soenna*), die alleen verricht worden, gevolgd door vier *rak'as* (*farḍ*) die gezamenlijk worden verricht en opnieuw gevolgd door twee *rak'as* (*soenna*), die alleen verricht worden.

In de Vrijdagdienst, gehouden op het tijdstip van de *Zoehr*, die de plaats inneemt van de sabbat van sommige andere godsdiensten, worden de vier *rak'as* (*soenna*) die alleen verricht worden en de vier *rak'as* *farḍ*, die gezamenlijk verricht worden, elk teruggebracht tot twee. De *farḍ* wordt echter voorafgegaan door een preek (*goeṭba*).

De 'Aṣr, of het late middaggebed, bestaat uit vier *rak'as* (*farḍ*), die gezamenlijk worden verricht.

De *Maghrib*, of het zonsonderganggebed, bestaat uit drie *rak'as* (*farḍ*), die gezamenlijk worden verricht, gevolgd door twee *rak'as* (*soenna*), die alleen worden verricht.

De 'Isjā, of het vroege nachtgebed, bestaat uit vier *rak'as* (*farḍ*) die gezamenlijk worden verricht, gevolgd door twee *rak'as* (*soenna*) die alleen verricht worden, opnieuw gevolgd door drie *rak'as* (*witr*) die alleen worden verricht.

De *Tahadjdjoed*, of het late nachtgebed, bestaat uit acht *rak'as* (*soenna*), die per twee worden verricht.

De *Doehā*, of het gebed vóór de middag, kan bestaan uit twee of vier *rak'as*.

Het 'Ied-gebed bestaat uit twee *rak'as* (*soenna*), die gezamenlijk worden verricht, gevolgd door een preek of *goeṭba*.

Wanneer men op reis is, vervalt de *soenna* in elk gebed, behalve in het ochtendgebed, en de vier *rak'as* (*farḍ*) worden zowel in de *Zoehr*-, als in de 'Aṣr- en de 'Isjā-gebeden teruggebracht tot twee. Wanneer men weet, dat gedurende zijn reis het verblijf op

---

3 *Soenna* betekent de handelwijze van de Heilige Profeet.

een bepaalde plaats tien dagen of langer zal zijn, dan moet de gehele dienst uitgevoerd worden (de meningen verschillen omtrent de duur van het verblijf op een bepaalde plaats).

De gezamenlijke dienst

Wanneer er twee of meer mensen zijn, dienen zij een *djamā'a*, groep⁴, te vormen, waarbij een van hen als imām oftewel voorganger optreedt. Wanneer men echter alleen is, mag men de *fard*, net als de *soenna*, alleen verrichten.

De gezamenlijke dienst van de moslims heeft twee belangrijke kenmerken. Het eerste is, dat de dienst door iedereen geleid kan worden. De enige voorwaarde is, dat hij de Korān beter moet kennen dan

---

4 De gehele groep van moslims die op één plaats kan samenkomen, zowel mannen als vrouwen, moet zich verzamelen op de vastgestelde tijd, God loven en verheerlijken, en hun smekingen als groep tot Hem richten. Alle mensen staan schouder aan schouder in een rij of, afhankelijk van de situatie, in meerdere rijen, met hun voeten op één lijn, en één persoon gekozen uit hun midden en *imām* geheten, wat 'voorganger' betekent, leidt het gebed en staat helemaal vooraan de groep. Als er echter vrouwen bij de groep zijn, vormen zij gezamenlijk een rij achteraan, en nadat het gezamenlijk gebed voorbij is, is het de mannen niet toegestaan hun plaatsen te verlaten totdat de vrouwen naar buiten zijn gegaan.

De afstand tussen de imām en de eerste rij, of tussen de rijen, is zodanig dat de personen in elke rij zich zo ter aarde kunnen werpen dat hun hoofden bij de voeten van de rij ervoor komen. Dit is meestal een afstand van 1,20 meter.

Het kleinste aantal mensen dat een groep kan vormen is twee, één die het gebed leidt en de ander volgt. Deze twee staan bij elkaar, de imām iets naar voren, laten we zeggen ongeveer vijftien centimeter, aan de linkerkant terwijl de volger aan de rechterzijde staat. Wanneer er een derde persoon bijkomt, terwijl het gebed zoals hier beschreven geleid wordt, verplaatst de imām zich naar voren of de volger verplaatst zich naar achteren, zodat de twee mannen die de imām volgen een rij vormen.

De mensen die achter de imām staan worden *moeqtadōen* of *volgers* genoemd en de discipline is zo volledig dat de volgers de imām moeten gehoorzamen, zelfs wanneer hij een fout maakt, hoewel zij het recht hebben op de fout te wijzen door het uitspreken van de woorden *soebhānallāh* (glorie zij Allāh). Dit komt neer op een aanduiding dat alleen God vrij is van alle tekortkomingen, wat de betekenis is van het woord *soebhāna*. Het is echter wel het oordeel van de imām dat de beslissende faktor is, en de volgers moeten hem nog steeds gehoorzamen nadat zij hem erop gewezen hebben.

de anderen en dat hij de anderen moet overtreffen in rechtvaardigheid en de nakoming van zijn plichten ten opzichte van God en Zijn schepselen. Het tweede belangrijke kenmerk is, dat bij een moslim-gebedsbijeenkomst niet het minste onderscheid in kaste of rang of rijkdom wordt gemaakt; zelfs de koning staat schouder aan schouder met de onbelangrijkste van zijn onderdanen.

Om aan te kondigen dat men gereed staat voor het gezamenlijke gebed, wordt de *iqāma* (**Illustratie A**) uitgesproken met luide stem, maar niet zo luid als de *azān*. De zinnen van de *azān* zijn eveneens de zinnen die de *iqāma* vormen, maar met twee verschillen. Die van de *azān* worden, met uitzondering van het afsluitende *lā ilāha il-lal-lāh*, tweemaal herhaald en alleen het openende *Allāhoe Akbar* wordt viermaal uitgesproken. In de *iqāma* echter behoeven al deze zinnen slechts eenmaal te worden uitgesproken. Het tweede verschil is, dat na *ḥay-ya ‘alal falāḥ* de volgende zin tweemaal wordt uitgesproken:

Qad qāmatiṣ-ṣalā.

قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ

Men staat gereed voor het gebed.

De toegevoegde woorden van de ochtend-*azān* komen niet voor in de *iqāma*.

Voorzover het de dienst zelf betreft, leest de imām de *Fātiḥa* en het gedeelte uit de Heilige Korān dat op de *Fātiḥa* volgt hardop voor in het ochtendgebed en in de eerste twee *rak‘as* van het zonsondergangs- en vroege nachtgebed, terwijl deze in de resterende *rak‘as* en in alle andere gebeden herhaald worden met een zachte stem die alleen hoorbaar is voor de recitant. De *takbīers* en alle andere *zikrs*, die de verandering van positie aankondigen, worden echter bij alle gezamenlijke gebeden met luide stem uitgesproken.

Waaruit bestaat een *rak‘a*

Zoals eerder opgemerkt bestaat elk gebed uit verschillende *rak‘as farḍ*, of *farḍ* en *soenna*. Een *rak‘a* wordt als volgt uitgevoerd:

1. In een staande houding met het gezicht gericht naar de *qibla* worden, onder het uitspreken van de woorden *Allāhoe Akbar* (*Allāh* is de Allergrootste), beide handen tot aan de oren geheven. Dit wordt de *takbīer taḥrīma* genoemd (**Illustratie B**).

Illustratie A

Iqāmah en de houding na het opstaan uit Roekōe‘

Illustratie B

Takbīer Taḥrīma

Illustratie C

Qiyām

Illustratie D

Roekōe'

Illustratie E

Sadjda

Illustratie F

Djalsa en Qa'da

Illustratie G

Tasliēm

2. Dan komt de *qiyām* (**Illustratie C**). De rechterhand wordt op de linkerhand op de borst, of iets lager, geplaatst, terwijl men in de staande houding blijft, en de volgende bede, dat *isiftāh* wordt genoemd, wordt meestal gekozen:

Soebhānakal-lāhoem-ma wa biham-dika wa tabārakas-moeka wa ta'ālā djad-doeka wa lā ilāha ghairoek.

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَ
تَبَارَكَ اسْمُكَ وَعَالَى عِزِّكَ
وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ

Glorie zij U, o Allāh, en aan U behoort de lof toe, en gezegend is Uw naam, en verheven is Uw grootsheid, en buiten U is er niets dat waardig is aanbeden te worden.

Het volgende is een langer gebed:

In-nē wadj-djahtoe wadjhiya lil-laztē faṭaras-samāwāti wal-arḍa ḥantēfanw-wa mā ana minal-moesjrikētē. In-na šalātī wa noesoekī wa maḥ-yaya wa mamātī lil-lāhi; Rab-bil-'ālamīn; lā sjarīeka lahōe wa bi-zālika oemirtoe wa ana minal-moeslimīn. Allāhoem-ma antal-Malikoe lā ilāha il-lā anta; anta Rab-bī wa ana 'abdoeka zalamtoe nafsī wa 'araftoe bizambīe faghfirlīe zoenōebīe djamīe'ā; lā yaghfiroez-zoenōeba il-lā anta; wahdinī li-aḥsanil-aglāqi lā yahdī li-aḥsanihā il-lā anta; wašrif 'an-nē say-yi'ahā lā yašrifoe say-yi'ahā il-lā anta.

إِنِّتْ وَجَّهْتُمْ وَنَجَّيْتُمْ لِيَدِي فَطَرْتُمْ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَنَحْنُ عَلَيْكَ عَانِدُونَ
مَنْ الْمَشْرُوقِينَ يَا إِلَهَ صَلَاتِي وَنُفْسِي
وَعِيَايَ وَمَمَاتِي اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ
لَا شَرِيكَ لَكَ لَوْ بَدَّلْتَ أَمْرَكَ وَأَنَا
مِنَ الْمُبْتَلِينَ اللَّهُ أَنْتَ الْعَلِيمُ
لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَنْتَ تَرَى مَا نَا
عَبْدُكَ ظَلَمْتُ نَفْسِي وَاعْتَرَفْتُ
بِعَلْبِي يَا غَفُورٌ ذُو فَضْلٍ جَمِيلٌ لَا
يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ وَاهْدِنِي
إِلَى خَيْرِ الْأَخْلَاقِ لَا يَهْدِي
إِلَى خَيْرِهَا إِلَّا أَنْتَ وَأَصْرِفْ عَنِّي
سَيِّئَهَا لَا يَصْرِفُ سَيِّئَهَا إِلَّا أَنْتَ

Voorzeker, ik heb mij, oprecht zijnde, geheel tot Hem gewend Die de hemelen en de aarde heeft geschapen, en ik behoor niet tot de polytheïsten. Voorzeker, mijn gebed en mijn offer en mijn leven en mijn dood zijn voor Allāh, de Heer der werelden, geen deelgenoot heeft

Hij; en dit wordt mij bevolen en ik behoort tot degenen die zich onderwerpen. O Allāh, U bent de Koning, niets en niemand verdient aanbeden te worden behalve U. U bent mijn Heer en ik ben Uw dienaar; ik ben onrechtvaardig geweest tegen mijzelf en ik beken mijn tekortkomingen, dus vergeeft U mij al mijn tekortkomingen, want niemand vergeeft de tekortkomingen behalve U. O Allāh, leid mij tot de beste moraal, niemand leidt tot de beste ervan behalve U, en wend slechte moraal van mij af, niemand kan slechte moraal afwenden behalve U.

Beide bovenstaande gebeden worden gevolgd door de woorden:

*A ‘oēzoe bil-lāhi minasj-sjajīṭānir-ra-
djīēm.*

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

Ik zoek de bescherming van Allāh tegen de vervloekte duivel.

Hierna wordt de *Fātiḥa*, het eerste hoofdstuk van de Heilige Korān gereciteerd, en dit is het belangrijkste onderdeel van het gebed dat in iedere *rak‘a* wordt gereciteerd. Het gaat als volgt:

Bismillāhir-Raḥmānir-Raḥīēm.

1. *Al-ḥamdoe lil-lāhi Rab-bil-‘āla-
mīēm.*
2. *Ar-Raḥmānir-Raḥīēm.*
3. *Māliki yaumid-dīēm.*
4. *Iy-yāka na‘boedoe wa iy-yāka
nasta‘tēm.*
5. *Ihdinaš-širāṭal-moestaqīēm.*
6. *Širāṭal-lazīēna an‘amta ‘alaihim.*
7. *Gḥairil-magḥḏōebi ‘alaihim
walaḏ-ḏāl-līēm.*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
 الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ
 إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ
 اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ
 صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ
 غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ
 وَلَا الضَّالِّينَ

In de naam van Allāh, de Erbarmer, de Barmhartige.

1. Geprezen zij Allāh, de Heer van de werelden,
2. De Erbarmer, de Barmhartige,
3. Meester van de dag van het Oordeel.
4. U dienen wij en U smeken wij om hulp.

5. Leid ons op het rechte pad,
6. Het pad van degenen aan wie U gunsten heeft verleend,
7. Niet degenen op wie toorn is neergedaald, noch degenen die dwalen.

Aan het eind van het bovenstaande wordt *āmīn* (d.w.z. *het zij zo*) gezegd. Daarna wordt een stukje uit de Korān, dat de biddende uit het hoofd geleerd heeft, gereciteerd. Meestal wordt een van de kortere hoofdstukken aan het eind van het Heilige Boek gereciteerd,⁵ en het hoofdstuk genaamd *al-Iglāṣ* wordt aanbevolen aan diegenen die niet bekend zijn met de Korān. Dit gaat als volgt:

Bismillāhir-Raḥmānir-Raḥīm.

1. *Qoel hoewallāhoe Aḥad.*
2. *Allāhoeṣ-Ṣamad.*
3. *Lam yalid wa lam yōelad.*
4. *Wa lam yakoel-lahōe koefoewan aḥad.*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ
 اللَّهُ الصَّمَدُ
 لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ
 وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ

In de naam van Allāh, de Erbarmmer, de Barmhartige.

1. Zeg: Hij, Allāh, is Een.
2. Allāh is Hij van Wie alles afhankelijk is.
3. Hij verwekt niet, noch is Hij verwekt;
4. En niemand is gelijk aan Hem.

3. Terwijl de biddende *Allāhoe Akbar* zegt, buigt hij zich zodanig voorover dat de handpalmen op de knieën komen te rusten. In

---

5 De gebeden uit de Korān die verderop worden aangehaald, kunnen ditzelfde doel dienen.

Red.: In de Appendix zijn 11 hoofdstukken opgenomen uit Maulana Muhammad Ali's *De Heilige Korān met Nederlandse Vertaling en Commentaar* (ISBN van de standaard uitgave: 978-90-5268-010-1 en van de luxe uitgave: 978-90-5268-040-8). Voor een Korān-uitgave met translitteratie van de gehele Arabische tekst, met de bijbehorende Nederlandse vertaling, wordt verwezen naar de pocket-uitgaven *De Heilige Korān, Nederlandse Vertaling en Translitteratie van de Arabische Tekst* (ISBN van de standaard uitgave: 978-90-5268-045-3, en van de luxe uitgave: 978-90-5268-046-0). Voor meer uitgaven van de Korān, o.a. in de vorm van nieuwe media en braille, zie de website www.moslim.org.

deze houding, die *Roekōe* ‘ wordt genoemd (**Illustratie D**), worden de volgende woorden, die een uiting zijn van Goddelijke glorie en grootsheid, minstens driemaal herhaald:

Soebhāna Rab-biyal-‘Azīem

Glorie aan mijn Heer, de Grote.

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ

4. Hierna wordt de staande houding aangenomen met beide armen langs de zij (**Illustratie A**), terwijl men de volgende woorden uitspreekt:

Sami‘allāhoe liman ḥamidah.

Rab-banā lakal-ḥamd.

Allāh luistert naar hem die Hem looft.

Onze Heer, aan U komt alle lof toe.

سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ
رَبَّنَا إِنَّكَ الْحَمْدُ

5. Dan werpt de biddende zich ter aarde, terwijl hij *Allāhoe Akbar* zegt. Hierbij raken de tenen van beide voeten, beide knieën, beide handen en het voorhoofd de grond. Dit wordt de *sadjda* genoemd (**Illustratie E**) en de volgende woorden, die een uitdrukking zijn van Goddelijke grootsheid, worden minstens driemaal uitgesproken:

Soebhāna Rab-biyal-a‘lā.

Glorie aan mijn Heer, de Allerhoogste.

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى

Het volgende is een alternatief voor de bovengenoemde *zīkr* in *roekōe* ‘ of *sadjda*:

*Soebhānakal-lāhoem-ma Rab-banā
wa biḥamdik. Allāhoem-maghfir lī.*

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ
اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي

Glorie aan U, o Allāh, onze Heer! en aan U komt de lof toe. O Allāh! schenk mij bescherming.

Dan komt, terwijl men *Allāhoe Akbar* zegt, de *djalsa* (**Illustratie F**), een korte rust in een zittende houding, waarbij de buitenkant

van de linkervoet en de tenen van de rechervoet, die in gestrekte stand is, de grond raken, en de twee handen op de twee knieën worden geplaatst. Het volgende gebed wordt in deze positie opgezonden:

Allāhoem-maghfirliē warḥamnē wah-dinē wa ‘āfinē warzoeqnē warfa’nē wadjiboernē.

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَاهْدِنِي
وَعَافِنِي وَارْزُقْنِي وَارْقُضْنِي وَالْجَبْرِيَّةَ

O Allāh, schenk mij bescherming en wees mij genadig en leid mij en schenk mij veiligheid en schenk mij ondersteuning en verhef mij en breng mijn zaken in orde.

7. Dan volgt, met het uitspreken van *Allāhoe Akbar*, een tweede *sadjda*, op dezelfde wijze en met dezelfde gebeden als de eerste *sadjda*.

De *sadjda*-houding is er een van uiterste nederigheid en naar verluidt heeft de Heilige Profeet gezegd: “De dienaar is het dichtst bij zijn Heer wanneer hij in de staat van *sadjda* is, dus wees niet terughoudend met jullie smeekgebeden tot God in die toestand.” Elke smeekbede of elk gebed tot God kan gedaan worden in de *sadjda* of in elke andere houding.

8. Met de tweede *sadjda* wordt één *rak’a* voltooid. De biddende komt daarna *Allāhoe Akbar* zeggend overeind en neemt een staande houding aan voor de tweede *rak’a*. Men begint met de *Fātiḥa* (zie blz. 32) en beëindigt het op dezelfde wijze als de eerste.

9. Wanneer de tweede *rak’a* voltooid is, neemt de biddende een zittende houding aan zoals bij de *djalsa*. Dit heet *qa’da* (**Illustratie F**), en in deze houding wordt het volgende gebed, dat *at-tasjah*-hoed genoemd wordt, opgezonden:

At-taḥiy-yātoe lil-lāhi waṣ-ṣalawātoe waṭ-ṭay-yibāt; as-salāmoe ‘alaika ay-yoehan-Nabiy-yoe wa raḥmatoel-lāhi wa barakātoeh; as-salāmoe ‘alainā wa ‘alā ‘ibādil-lāhiṣ-ṣaliḥīten. Asjha-doe al-lā ilāha il-lal-lāhoe wa asjha-doe an-na Moeḥammad-an ‘abdoehōe wa rasōeloeh.

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَالصَّلَاةُ وَالطَّيِّبَاتُ
السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ
اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا
وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ
أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ
مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Alle diensten verricht met woorden, fysieke daden en opoffering van rijkdom komen Allāh toe. Vrede zij met u, o Profeet, en de genade van Allāh en Zijn zegeningen. Vrede zij met ons en met de rechtschapen dienaren van Allāh. Ik getuig dat er geen god is behalve Allāh, en ik getuig dat Mohammed Zijn dienaar en Zijn Boodschapper is.

De wijsvinger van de rechterhand wordt opgestoken bij het uitspreken van de laatste zin.

10. Als dit slechts het tussenliggende zitten tijdens een gebed van drie of vier *rak'as* is, staat de biddende na de bovengenoemde *zīkr* op onder het uitspreken van *Allāhoe Akbar*. Maar als het het zitten op het einde betreft – of het nu tijdens een gebed van twee, drie of vier *rak'as* is – dan wordt de volgende *zīkr*, die *aş-şalā ‘alan-Nabīe* genoemd wordt, toegevoegd:

Allāhoem-ma şal-li ‘alā Moeḥam-madiṇw-wa ‘alā āli Moeḥam-mad; kamā şal-laita ‘alā Ibrāhīema wa ‘alā āli Ibrāhīema in-naka Ḥamīdoem-Madjīed.

Allāhoem-ma bārik ‘alā Moeḥam-madiṇw-wa ‘alā āli Moeḥam-mad; kamā bārakta ‘alā Ibrāhīema wa ‘alā āli Ibrāhīema in-naka Ḥamīdoem-Madjīed.

اللَّهُ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ
مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ
وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ
مَجِيدٌ اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ
وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى
إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ
إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ هـ

O Allāh, verhef Mohammed en de ware volgelingen van Mohammed, zoals U Abraham en de ware volgelingen van Abraham heeft verheven. Voorzeker, U wordt geprezen, verheerlijkt.

O Allāh, zegen Mohammed en de ware volgelingen van Mohammed, zoals U Abraham en de ware volgelingen van Abraham heeft gezegend. Voorzeker, U wordt geprezen, verheerlijkt.

11. Het volgende gebed wordt daarna toegevoegd:

Rab-bidj‘alnīe moeqīemaş-şalāti wa min zoer-riy-yatīe Rab-banā wa taqab-bal doe’ā. Rab-banaghfir līe wa

رَبِّ اجْعَلْ لِي مِنْ قِيَامِي صَلَوةً
وَمِنْ قِيَامِي رِيَّةً وَأَنْتَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

liwāliday-ya wa lil-moe'minēna yau-
ma yaqōemoel-ḥisāb.

رَبَّنَا اغْنِنِي لِمَا بَلَغْتُ يَا مُؤْمِنِينَ
ذِيَوْمِ يَقُومُ الْحِسَابُ ه

Mijn Heer, laat mij en mijn nakomelingen het gebed onderhouden. Onze Heer, en verhoor mijn bede; onze Heer, schenk bescherming aan mij en mijn ouders en aan de gelovigen op de dag waarop de afrekening zal worden gehouden.

Dit kan gevolgd worden door elk ander gebed dat de biddende wenselijk acht. Dat wat passend is voor bijna iedereen wordt weer-gegeven in een ḥadīṣ:

Allāhoem-ma in-nīe a'ōēzoe bika
minal-ham-mi wal-ḥoezni wa a'ōēzoe
bika minal-'adjzi wal-kasali wa a'ōē-
zoe bika minal-djoebni wal-boegli wa
a'ōēzoe bika min ghalabatid-daini wa
qahrir-riḍjāl; Allāhoem-makfinīe bi-
ḥalālīka 'an ḥarāmīka wa aghnīe bi-
faḍlika 'am-man siwāk.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَقْرِ
وَالْحَزَنِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ
وَالْكَسَلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ وَالْجُبْنِ
وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ غَلَبَةِ السَّيِّئِينَ
وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْوَقْرِ وَالزَّيْجَالِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ
بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ وَأَعُوذُ بِكَ
بِعَفْوِكَ عَنْ قَسْرَتِكَ سِوَاكَ

O Allāh, ik zoek Uw bescherming tegen zorg en leed, en ik zoek Uw bescherming tegen gebrek aan kracht en luiheid, en ik zoek Uw bescherming tegen lafheid en gierigheid, en ik zoek Uw bescherming tegen het overstelpt worden door schuld en tegen de onderdrukking van mensen. O Allāh, laat U mij tevreden zijn met wat wettig is, om mij weg te houden van wat verboden is, en bevrijd mij met Uw genade van de behoefte aan hetgeen niet bij U hoort.

12. De afsluitende *zīkr* in de zittende houding is *taslīm* (Illustratie G), ofwel het uitspreken van de volgende woorden:

As-salāmoe 'alaikoem wa raḥmatoel-
lāh.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ

Vrede zij met U, en de genade van Allāh!

Deze woorden worden eerst uitgesproken, terwijl men met het gezicht naar rechts keert, en nog eens, terwijl men het naar links keert.

De *Qoenōet*

De *witr* zijn de drie *rak'as* die in het algemeen aan het eind van de '*Isjā*- of de *Tahadjjoed*-gebeden worden verricht, en in de derde *rak'a* van de *witr* wordt, vóór het aannemen van de *roekōe*' of na het verrichten ervan, het volgende gebed, de *qoenōet* genaamd, opgezegd:

Allāhoem-mahdinē fīman hadaita wa 'āfinīē fīman 'āfaita wa tawal-lanīē fīman tawal-laita wa bārik līē fīemā a'taita; wa qinīē sjar-ra mā qaḍaita in-naka taqḍīē wa lā yoeqḍā 'alaika; in-nahōē lā yazil-loe manw-wālaita tabārakta Rab-banā wa ta'ā-laita.

اللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ عَافِيْنَ
فِيْمَنْ عَافَيْتَ وَتَوَلَّيْتَنِي فِيمَنْ تَوَلَّيْتَنِي
وَتَبَارَكَ لِيْهِ فِيمَا عَطَيْتَ وَقَبْلِ
كُلِّ مَا نَسَيْتَ اِنَّكَ اَعْلَمُ بِالْاِقْبَاصِ
عَلَيْكَ اِنَّا لَا يَدْرِيْكَ مَنْ وَاَلَيْتَ
تَبَارَكَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ

O Allāh, leid mij onder degenen die U heeft geleid en bewaar mij onder degenen die U bewaard heeft, en neem mij als vriend onder degenen die U als vriend heeft genomen, en zegen mij met wat U mij heeft geschonken en behoed mij voor het kwaad van wat U bevelen heeft, want U beveelt en geen bevel wordt tegen Uw bevel in gegeven. Voorzeker, voor wie U een Vriend bent zal niet in ongenade vallen, gezegend zij U, onze Heer, en hoog verheven.

Een andere vorm van de *qoenōet* is de volgende:

Allāhoem-ma in-nā nasta'tēnoeka wa nastaghfiroeka wa noe'minoe bika wa natawak-kaloe 'alaika wa noeṣnīē 'alaikal-gaira wa naṣjkoeroeka wa lā nakfoeroeka wa nagla'ōē wa natroekoe many-yafḍjoeroek.
Allāhoem-ma iy-yāka na'boedoe wa laka noeṣal-līē wa nasḍjoedoe wa ilaika nas'ā wa nahfidoe wa nardjōē

اللَّهُمَّ اِنَّا نَسْتَعِيْنُكَ وَنَسْتَعُوْذُ
وَتُوْمِيْنَ بِكَ وَنَسْتُوْكُلُّ عَالِيْكَ وَتُوْمِيْنَ
عَالِيْكَ الْغَيْرِ وَنَشْكُرُكَ وَلَا نَكْفُرُكَ
وَنُحْمَلُ وَنَشْكُرُكَ مَنْ يَّقْبَلُكَ
اللَّهُمَّ اِنَّا نَعْبُدُكَ وَنَسْتَعِيْنُكَ

*rahmataka wa nagsjā ‘azābaka in-na
‘azābaka bil-koef-fāri moelḥiq.*

وَسُجَّدًا وَإِلَيْكَ تَسْتَعِينُ وَتَعْقِبُهُ وَ
تُرَبِّعُهُ وَإِسْرَافًا بِعَذَابِكَ وَتُعْطِي عَذَابَكَ
إِنَّكَ عَذَابُكَ يَا نَكْمًا مَلْحِقًا

O Allāh, wij smeken U om hulp, en zoeken Uw bescherming en ge-
loven in U en vertrouwen op U en verheerlijken U en zijn U dankbaar
en zijn U niet ondankbaar en wij verklaren onszelf vrij van hem, en
verlaten hem, die U niet gehoorzaamt.

O Allāh, U dienen wij en tot u bidden wij en voor u werpen wij ons ter
aarde, en naar U begeven wij ons en wij zijn vlug in het gehoorzamen
aan U, en op Uw genade hopen wij en Uw straf vrezen wij, want Uw
straf overvalt de ongelovigen.

Zikr na het gebed

In geen enkele ḥadīṣ is een verwijzing naar de Heilige Profeet die
zijn handen opheft voor een smeekbede na het beëindigen van de ge-
beden, zoals de algemene gewoonte is. Sommige soorten *zikr* worden
echter aanbevolen:

*Astaghfiroel-lāha Rab-bī min koel-li
zambinw-wa atōeboe ilaih.*

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبَّيَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ
وَآتُوبُ إِلَيْهِ

Ik zoek de bescherming van Allāh, mijn Heer, tegen elke misstap en
keer mij tot Hem.

*Allāhoem-ma antas-Salāmoe wa min-
kas-salām; tabārakta Rab-banā wa
ta‘ālaita yā Zal-djalāli wal-ikrām.*

اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمَعِنَا السَّلَامُ
تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ بِنَا
يَا ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

O Allāh, U bent de Schepper van de vrede en van U komt de vrede;
gezegend bent U, o Heer van Glorie en Eer!

*La ilāha il-lal-lāhoe waḥdahōe lā
sjarīeka lah; lahoel-moelkoe wal-
ḥamdoe wa hoewa ‘alā koel-li sjai’in
qadīer.*

*Allāhoem-ma lā māni‘a limā a‘ṭaita
wa lā moe‘ṭiya limā mana‘ta wa lā*

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ
لَا لَهُ كُفُوًا شَيْءٌ وَهُوَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا

yanfa 'oe zal-djad-di minkal-djadd.

مَعْلُومٌ لِمَا مَنَعَكُمْ وَلَا يُنْفَعُ
ذَلِكَ جِدَّ مَنَّا الْعَبْدُ

Niets is waardig aanbeden te worden behalve Allāh. Hij is Eén en heeft geen deelgenoot; van Hem is het koninkrijk en voor Hem is lof, en Hij heeft macht over alle dingen.

O Allāh, er is niemand die tegen kan houden wat U schenkt en er is niemand die kan geven wat U tegenhoudt, en groetheid baat geen enkele bezitter van groetheid tegen U.

Hier kan de *āyatoel-koersīe*⁶ (2:255) aan worden toegevoegd, dat een prachtige beschrijving van Goddelijke groetheid geeft:

Allāhoe lā ilāha il-lā hoewal-Hay-
yoel-Qay-yōem; lā ta'goezoeheō sina-
toenw-wa lā naum; lahōē mā fis-
samāwāti wa mā fil-arḍ; man zal-la-
zīē yasjfa 'oe 'indahōē il-lā bi-iznih;
ya'lamoe mā baina aidēhim wa mā
galfahoem wa lā yoehētētoēna bisjai-
'im-min 'ilmihē il-lā bimā sjā; wasi 'a
koersiy-yoehoes-samāwāti wal-arḍ;
wa lā ya'ōedoehōē hifzoehoemā wa
hoewal-'Aliy-yoel-'Azēm.

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الَّذِي أَنْقَضَ
لَنَا خَلْقَنَا مِنَّا وَأَلَّامَاتُ مَا فِي
السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي
يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ
بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ
كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ
حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Allāh — er is geen god behalve Hij, de Eeuwglevende, de Op-Zichzelf-Bestaande door Wie alles bestaat. Sluimer overvalt Hem niet, noch slaap. Aan Hem behoort alles wat in de hemelen is en alles wat op aarde is. Wie is het die bij Hem kan bemiddelen anders dan met Zijn toestemming? Hij weet wat voor hen is en wat achter hen is. En zij bevatten niets van Zijn kennis, behalve wat Hem behaagt. Zijn kennis spreidt zich uit over de hemelen en de aarde, en het behoud van beide vermoeit Hem niet. En Hij is de Hoogste, de Grote.

6 De *āyatoel-koersīe* kan ook in het gebed worden gereciteerd na de *Fātiha*.

DE VRIJDAGDIENST

De islām kent geen sabbat, en het aantal gebeden op vrijdag is hetzelfde als op elke andere dag, met het verschil dat de speciaal voorgeschreven Vrijdagdienst de plaats inneemt van het *Zoehr*-gebed. Het is de grotere bijeenkomst van moslims, waarbij de mensen van een plaats allemaal moeten samenkomen, zoals de naam *yaum al-djoe-moe'a* (lett., dag van de samenkomst) al aangeeft. Hoewel alle gebeden in even grote mate verplicht zijn, heeft de Heilige Korān de Vrijdagdienst toch speciaal voorgeschreven, en daarbij alle moslims bevolen zich te verzamelen: “O jullie die geloven, wanneer de oproep klinkt voor het gebed op *vrijdag*, haast jullie dan Allāh te gedenken en stop met zaken doen. Dat is beter voor jullie, als jullie dit weten” (62:9).

Elk ander gebed kan onder bijzondere omstandigheden alleen worden verricht, maar dat is niet het geval met de Vrijdagdienst, die in wezen een gezamenlijke gebedsdienst is. De gebedsdienst kan in elke moskee gehouden worden, of zij nu in een dorp of in een stad of in een bepaalde wijk van een stad staat, of het kan zelfs, indien nodig, gehouden worden op een plaats waar er geen moskee is. Het is echter zo, dat het gebruik is van alle moslims die daartoe in staat zijn om zich te verzamelen in een centrale moskee, omdat de onderliggende gedachte ongetwijfeld is de moslims in staat te stellen elkaar eens per week in een zo groot mogelijk aantal te ontmoeten.

Een speciaal kenmerk van de Vrijdagdienst is de *goetba* (lett., een *toespraak*), oftewel een preek, door de imām voordat de gebedsdienst wordt gehouden. Elk onderwerp met betrekking tot het welzijn van de gemeenschap kan in de *goetba* behandeld worden. Naar verluidt heeft de Heilige Profeet eens om regen gebeden tijdens de preek, nadat iemand onder zijn aandacht had gebracht dat het vee en de mensen hevige ontberingen leden als gevolg van een droogte. Wat betreft de *'Ied-goetba* wordt uitdrukkelijk vermeld dat de Heilige Profeet, zo nodig in de *goetba*, opdracht placht te geven tot de oprichting van een leger, of andere orders gaf die hij nodig achtte, in aanvulling op vermaningen van algemene aard. Al deze feiten tonen aan dat de *goetba* dient voor de vorming van de grote massa, om hen bewust te maken van een algemeen plichtsbesef, om hen te leiden naar de wegen tot hun welzijn en vooruitgang en om hen te waar-

schuwen tegen datgene dat een bron van schade of ondergang voor hen is. Daarom dient de *goeṭba* gehouden te worden in een taal die de mensen begrijpen en het heeft geen zin hem in het Arabisch te houden voor een publiek dat die taal niet kent.

Gebedsdienst tot God is iets heel anders dan de preek. De preek is bedoeld om de mensen te vermanen, om ze informatie te geven over wat ze in bepaalde situaties moeten doen of nalaten. Het is in feite bedoeld om een licht te werpen op alle vragen over het leven. Om een preek in een vreemde taal te kunnen begrijpen, wordt een uitgebreide, bijna grondige, kennis van die taal verwacht. Dit is niet zo in het geval van de gebedsdienst tot God, die bestaat uit een aantal vaststaande zinnen, waarvan de betekenis zelfs door een kind in een maand tijd volledig begrepen kan worden. Bovendien zijn bij de gebedsdienst tot God de verschillende houdingen van het lichaam op zich uitdrukking van de Goddelijke lofprijzing en glorie, zelfs wanneer de biddende de betekenis van de woorden niet begrijpt. Het is daarom van het grootste belang, dat de grote massa weet wat de prediker zegt. In feite is de Vrijdagdienst het beste middel voor vorming van de grote massa en voor het onderhouden van de vitaliteit van de moslimgemeenschap in zijn geheel.

Nadat de eerste *azān* geroepen is, verrichten degenen die zich verzameld hebben de soennah-gebeden (twee *rak'as*). Zelfs wanneer een persoon te laat komt en de imām al met de preek is begonnen, moet de laatkomer toch deze twee *rak'as* verrichten. De *moe'azzin* roept dan de tweede *azān*. De imām staat daarna op met zijn gezicht naar de aanwezigen en geeft de *goeṭba*. Hij begint als volgt met de *kalima sjahāda*:

Aṣḥadoe al-lā ilāha il-lallāh; waḥdahōe lā ṣjarīteka lah; wa aṣḥadoe ana Moeham-madan 'abdoehōe wa rasōeloeh; am-mā ba'doe fa-a'ōezoe bil-lāhi minasj-ṣjaiṭānir-radjiṭēm. Bis-millāhir-Raḥmānir-Raḥiṭēm.

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ
أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ
أَعْلَمُ أَنَّ قَوْمِي بِاللهِ مِن
الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ
الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ik getuig dat er geen God is behalve Allāh; Hij is één en heeft geen deelgenoot en ik getuig dat Mohammed Zijn Dienaar en Boodschap-

per is. Vervolgens zoek ik toevlucht bij Allāh tegen de vervloekte duivel. Ik begin in naam van Allāh, de Erbarmer, de Barmhartige.

De imām reciteert dan een tekst uit de Korān waarover hij de bijeengekomen groep mensen wil toespreken, die speciaal bevolen wordt tijdens de *goetba* te blijven zitten en stil te zijn. De *goetba* wordt in twee gedeelten gegeven. Na het beëindigen van de toespraak onderbreekt de imām de preek met een kleine pauze waarin hij gaat zitten. Daarna gaat hij weer staan en reciteert hij het volgende gebed:

Al-ḥamdoe lil-lāhi naḥmadoehōe wa nasta'tēnoehōe wa nastaghfiroe-hōe wa noe'minoe bihīe wa natawak-kaloe 'alaih; wa na'ōezoe bil-lāhi min sjoerōeri anfoesinā wa min say-yi'āti a'mālinā; many-yahdihil-lāhoe falā moeḍil-la lahōe wa many-yoeḍililhoe falā hādiya lah. Allāhoem-manşoer man-naşara dīēna Moeḥam-mad; şal-lallāhoe 'alaihi wa sal-lam; waḍj'alnā minhoem. Allāhoem-magzoel man gaḇala dīēna Moeḥammad; şal-lal-lāhoe 'alaihi wa sal-lam; wa lā tadj'alnā minhoem.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
وَلِنَسْتَعِينُهُ
وَلِنَسْتَغْفِرُ مِنْهُ
وَلِنُؤْتِيَهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ
وَلِنُتَوَكَّلَ عَلَيْهِ
وَلِنُقَدِّمُ عَلَيْهِ بِاللَّهِ
مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ
الْفُتَىٰ وَمِنْ سَيِّئَاتِ الْأَعْمَالِ
أَمِنْ شَيْءٍ إِلَّا اللَّهُ
فَلَا يُضِلُّهُ فَلَإِنَّ هَادِيَ اللَّهِ
لِللَّهِ الْأَضْرَافُ
مَنْ نَصَرَ دِينِي
مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
وَأَجَعَلَنَا مِنْ قَوْمِهِ
الَّذِينَ
أُتُوا مِنَ حُدُودِ دِينِي
مُحَمَّدًا صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فَلَا تَجْعَلْنَا مِنْ قَوْمِهِ

Alle lof komt Allāh toe, wij loven Hem en smeken Hem om hulp en wij vragen om Zijn bescherming en wij geloven in Hem en verlaten ons op Hem. En wij zoeken toevlucht bij Allāh tegen de kwaadaardigheden van onze zielen, en tegen het kwaad van onze daden. Wie door Allāh wordt geleid, kan door niemand in dwaling gebracht worden en wie door Allāh in dwaling aangetroffen wordt, kan door niemand geleid worden. O Allāh, help degenen die de religie van Mohammed (moge vrede en zegeningen van Allāh op hem rusten) helpen en reken ons onder hen. O Allāh, stel degenen die de religie van Mohammed (moge vrede en zegeningen van Allāh op hem rusten) tot schande proberen te maken, teleur en maak ons niet tot een van hen.

De imām reciteert dan de *Doerōed* of *Aş-şalā 'alan-Nabīe* (blz. 36) en daarna het volgende vers uit de Korān (16:90):

In-nallāha ya'moeroe bil-'adli wal-ihsāni wa tētā'i zil-qoerbā wa yanhā 'anil-fahṣjā'i wal-moenkari wal-baghy; ya'izoe koem la'al-lakoem tazak-karōen. 'Ibādallāhi oezkoeroellāha yazkoerkoem wad'ōehoe yastadjib lakoem wa la-zikroel-lāhi akbar.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ
وَأَنَّ يَأْمُرَ بِالْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ
الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ ۚ الْبَيْنَ يَعْظُمُكُمْ
تَعْلَمُكُمْ تَسْأَلُونَ ۝
عِبَادَ اللَّهِ أَذْكُرُوا اللَّهَ يَذْكُرْكُمْ
وَأُدْعُوا يَسْتَجِيبُ لَهُمْ وَلِيُكْرِمُوا
اللَّهُ أَكْبَرُ

Voorzeker, Allāh gebiedt rechtvaardig te zijn en goed te doen (aan anderen) en de verwanten te geven, en Hij verbiedt onfatsoenlijkheid en het kwade en de wederspanningheid. Hij vermaant u, opdat u gedachtig zult zijn. O dienaren van Allāh, denk aan Allāh. Hij zal aan u denken; roep hem aan. Hij zal uw aanroep beantwoorden. En waarlijk, gedachtenis aan Allāh is groter dan alles.

Nadat de preek is beëindigd, wordt de *iqāma* uitgesproken en er wordt een gezamenlijke gebedsdienst van twee *rak'as* gehouden, waarbij de imām met luide stem de *Fātiha* en een gedeelte uit de Korān reciteert, zoals hij dat bij het ochtend- en het vroege nachtgebed doet. Dit is de enige verplichte gebedsdienst. Nadat de gebedsdienst beëindigd is, worden er twee *rak'as* (*soenna*) verricht. Er is niet het minste gezag voor het verrichten van het *Zoehr*-gebed⁷ na de Vrijdagdienst, die in feite de plaats inneemt van het *Zoehr*-gebed.

7 Het ontstaan van deze gewoonte komt voort uit het verkeerde idee dat de Vrijdagdienst alleen in een stad of onder moslimbestuur gehouden kan worden. Zoals eerder aangegeven, kan het gehouden worden in een stad of dorp of waar dan ook. En ook de voorwaarde dat het alleen gehouden kan worden onder moslimbestuur is gewoon absurd. De Korān en de Ḥadīṣ stellen zo'n beperking noch voor de Vrijdagdienst, noch voor enig andere dienst.

DE 'IED-GEBEDEN

Er zijn in de islām twee grote feesten, die een religieuze erkenning hebben en in verband met beide wordt een gezamenlijke gebedsdienst van twee *rak'as* gehouden, gevolgd door een *goetba* of preek. Deze beide feesten staan bekend onder de naam 'Ied, wat een terugkerend geluk betekent en afgeleid is van 'aud, wat terugkeren betekent. Het eerste feest heet de 'Ied al-Fiṭr, en volgt op de vastenmaand *Ramaḍān*, en het vindt plaats op de eerste dag van de maand *Šjawwāl*. Het andere feest is 'Ied al-Aḍḥā en het vindt plaats op de 10^e dag van de maand *Zoel-Hidjja*, de dag volgend op de bedevaartsdag.

De voorbereiding voor 'Ied is hetzelfde als de voorbereiding voor de Vrijdagdienst. Men moet een bad nemen, zijn beste kleren aantrekken, een geurtje gebruiken, en al het mogelijke doen om keurig en netjes te verschijnen. De samenkomst voor de 'Ied dient bij voorkeur in de open lucht plaats te vinden, maar, indien nodig, kan een moskee ook gebruikt worden voor het houden van de gebedsdienst tot God. De open lucht is te prefereren vanwege de omvang van de bijeenkomst waar een moskee misschien te klein voor is. Er wordt geen *azān* geroepen voor de 'Ied-gebeden en ook geen *iqāma* voor het opstellen van de rijen. Hoewel vrouwen deelnemen aan alle gebeden en aan de Vrijdagdienst, worden zij speciaal bevolen aanwezig te zijn bij de 'Ied-bijeenkomsten, want naar verluidt heeft de Heilige Profeet gezegd "de jonge meisjes en degenen die zich hebben afgezonderd en degenen die menstrueren, moeten allen uitgaan (om aan de 'Ied deel te nemen) en aanwezig zijn bij de gebeden van de moslims". De tijd van de 'Ied-gebeden kan elk tijdstip zijn na zonsopgang en vóór de middag.

De 'Ied-gebedsdienst bestaat slechts uit twee *rak'as*, die gezamenlijk worden verricht. De imaat reciteert met luide stem de *Fātiḥa* en een gedeelte uit de Heilige Korān, zoals bij de Vrijdagdienst. Zoals al is opgemerkt, is er noch een *azān* noch een *iqāma* voor het 'Ied-gebed, maar er is wel een aantal *takbīers*⁸ in aanvulling op die die bedoeld zijn om de veranderingen van houding aan te geven. Volgens de beste bron bedraagt het aantal toegevoegde *takbīers* zeven in de eerste *rak'a* en vijf in de tweede, en wel vóór het reciteren van de *Fātiḥa* in beide

---

8 Het hardop roepen van *Allāhoe Akbar*.

rak'as.⁹ De *takbīers* worden één voor één achter elkaar hardop uitgesproken door de imām, terwijl hij beide handen tot de oren opheft en ze daarna terugbrengt in natuurlijke positie. Degenen die achter hem staan brengen hun handen op dezelfde wijze omhoog en omlaag.

De 'Ied-preek wordt gehouden na afloop van de gebedsdienst. Voor wat betreft de manier waarop en het behandelde onderwerp, lijkt het op de Vrijdagdienst, behalve dat het niet nodig is het in twee delen uiteen te laten vallen door het tussenin aannemen van een zittende houding. Het was de gewoonte van de Heilige Profeet om de vrouwen, die allemaal aanwezig dienden te zijn ongeacht of deze nu wel of niet deelnamen aan de gebedsdienst, apart toe te spreken.

Bij het vieren van de grote 'Ied-feesten denkt een moslim niet alleen aan God (door het deelnemen aan de gebedsdienst), maar ook wordt hij bevolen te denken aan zijn armere broeders. De instelling van een fonds voor liefdadigheid wordt geassocieerd met beide 'Ieds. In geval van de 'Ied al-Fiṭr dient elke moslim *ṣadaqa Fiṭr* (lett., *de Fiṭr-liefdadigheid*) te geven, hetgeen neerkomt op drie of vier kilo tarwe, gerst, rijst of een ander hoofdvoedsel van het land, per lid van het gezin, inclusief de oudste zowel als de jongste gezinsleden, mannen zowel als vrouwen.

De betaling moet voldaan worden voordat de gebedsdienst gehouden wordt, en het is verplicht (*fard*). Net als de *zakāt* was de *Fiṭr-liefdadigheid* een georganiseerde instelling, zoals uitdrukkelijk wordt genoemd in een ḥadīṣ: "Zij gaven deze liefdadigheid om verzameld te worden, en deze werd niet aan bedelaars gegeven."

Het principe van de inzameling van de *Fiṭr-liefdadigheid* is thans door de moslims prijsgegeven, en het gevolg ervan is dat een zeer weldoende instelling van de islām voor de ondersteuning van de armen en de behoeftigen is verwaarloosd, en het geld dat nationale fondsen kon versterken wordt gewoon verspild.

'Ied al-Aḍḥā voorziet ook in een gelegenheid voor het uitoefenen van liefdadigheid. Iedere moslim die de middelen heeft, dient een dier¹⁰

9 Zoals boven is aangegeven, is het aantal toegevoegde *takbīers* dat hier gegeven is overeenkomstig de beste bron die beschikbaar is. Er bestaat op dit punt echter een verschil van mening. Maar er moet niet veel belang worden gehecht aan deze zaken. Sommige mensen zeggen vier toegevoegde *takbīers* in de eerste *rak'a* en drie in de tweede, in dit laatste geval vóór het aannemen van de *roekōe*. Echter, de ḥadīṣ waarop dit gebaseerd is, is niet betrouwbaar.

10 Een geit of schaap is voldoende voor een huishouden. In geval van een koe of een kameel kunnen zeven mensen partner zijn.

te offeren nadat de gebeden beëindigd zijn, en dit zorgt er niet alleen voor dat de armste leden van een gemeenschap van het feest genieten met een goede vleesmaaltijd, maar nationale fondsen voor de verbetering van de toestand van de armen of het welzijn van de gemeenschap kunnen aanzienlijk gesterkt worden, wanneer de huiden van de geofferde dieren hiervoor worden aangewend. Daarnaast kan, op plaatsen waar het aantal geofferde dieren de behoeften van de bevolking overschrijdt, het overschot ingevroren of gedroogd en verkocht worden, en de inkomsten daarvan worden gebruikt voor een liefdadig doel.

TAHADJ_DJOED EN TARĀWĪĒḤ-GEBEDEN

Het *Tahadjjoed*-gebed, dat gedurende de tweede helft van de nacht wordt verricht, bestaat uit acht *rak'as*, verdeeld in een dienst van twee per keer, gevolgd door drie *rak'as witr*. Om het voor de gewone mensen gemakkelijker te maken, is het *witr*-gebed, dat eigenlijk een deel van de *Tahadjjoed* is, tot deel van het '*Isjā* of vroege nachtgebed gemaakt, en daarom zou de *Tahadjjoed*, wanneer het *witr*-gebed met het '*Isjā*-gebed verricht is, uit slechts acht *rak'as* bestaan. Maar als er niet voldoende tijd is, mag men stoppen na elke twee *rak'as*. De Heilige Profeet heeft speciale nadruk gelegd op de *Tahadjjoed* in de maand Ramaḍān, en het was het *Tahadjjoed*-gebed dat gedurende die maand uiteindelijk de vorm van *TarāwīḤ* aannam.

De metgezellen van de Heilige Profeet waren erg precies met het *Tahadjjoed*-gebed, hoewel zij wisten dat het niet verplicht was, en sommigen van hen kwamen gedurende het laatste gedeelte van de nacht naar de moskee om hun *Tahadjjoed*-gebeden te verrichten. Het is overgeleverd dat de Heilige Profeet als plaats van afzondering een klein bidvertrek voor zichzelf had laten maken in de moskee en deze van een mat voorzien. Hierin verrichtte hij gedurende de maand Ramaḍān zijn *Tahadjjoed*-gebeden. Op een zekere nacht, toen hij opstond om zijn *Tahadjjoed*-gebeden te verrichten, zagen een paar mensen die in de moskee waren hem en volgden hem in gebed, zo een groep vormend. De volgende nacht werd deze groep groter en nam toe tot nog groter aantal op de derde nacht. Op de vierde nacht verscheen de Heilige Profeet niet, en hij zei dat hij dat deed omdat hij vreesde dat het als verplicht gemaakt zou worden, en dat het de voorkeur verdiende de *Tahadjjoed*-gebeden in eigen huis te verrichten. De *Tahadjjoed* bleef dus, behalve gedurende deze drie dagen, een individueel gebed tijdens het leven van de Heilige Profeet, het kalifaat van Abōe Bakr, en het eerste gedeelte van het kalifaat van 'Oemar. Maar later introduceerde 'Oemar een verandering waarmee dit gebed een gezamenlijk gebed werd gedurende het eerste gedeelte van de nacht en verricht werd na het '*Isjā*-gebed. Dit gebed kreeg de naam *TarāwīḤ*.

Het is nu de gewoonte dat de gehele Heilige Korān gereciteerd wordt tijdens de *TarāwīḤ*-gebeden gedurende de maand Ramaḍān.

Maar het is in strijd met de uitdrukkelijke bevelen van de Heilige Profeet om het te reciteren in één enkele nacht. Het aantal *rak'as* in de *Tarāwīh*-gebeden is vanaf het eerste ogenblik klaarblijkelijk elf geweest, precies het aantal *rak'as* in de *Tahadjjoed*-gebeden (inclusief natuurlijk drie *witr rak'as*). Er wordt gezegd, dat 'Oemar eerst elf *rak'as* verordende, maar later schijnt het aantal *rak'as* te zijn vergroot tot twintig *rak'as Tarāwīh* en drie *rak'as witr*, neerkomend op een totaal van drieëntwintig *rak'as*.

GEBED OF DIENST OM REGEN

Er wordt verhaald dat iemand bij een zekere gelegenheid, toen er een langdurige droogte was geweest, de Heilige Profeet tijdens zijn vrijdagpreek in de moskee vroeg om voor regen te bidden, omdat zowel de mensen als het vee er zwaar onder leden. In antwoord hierop hief de Profeet zijn handen op en bad tot God om regen.

Evenzo heeft hij naar verluidt tot God gebeden toen er een teveel aan regen was. Bij een andere gelegenheid echter zou hij met de bijeengekomen mensen naar buiten zijn gegaan en om regen hebben gebeden en daarna gezamenlijk twee *rak'as* gebed hebben verricht, waarbij hij de *Fātiḥa* met luide stem reciteerde, zoals in de Vrijdagdienst.

DIENST BIJ VERDUISTERING

Een gebedsdienst van twee *rak'as* werd door de Heilige Profeet gehouden tijdens een zonsverduistering. De dienst verschilde van de gewone gebedsdienst doordat er twee *qiyām's* en twee *roekōe's* in iedere *rak'a* waren.

Na de eerste *qiyām* was er een *roekōe'*, zoals in de gewone dienst, maar van een langere duur, en daarna volgde opnieuw een *qiyām*, waarin een gedeelte uit de Heilige Korān werd gereciteerd. Dit werd gevolgd door een tweede *roekōe'* en na het opstaan uit deze houding werd de *sadjda* verricht, zoals bij de gewone gebedsdienst. De recitatie geschiedde met luide stem, zoals bij het Vrijdag- en het 'Ted-gebed. Er wordt ook melding van gemaakt, dat er na de dienst een *goetba* (preek) werd gehouden.

DIENST VOOR DE DODEN

Er wordt een gebedsdienst over het dode lichaam van elke moslim gehouden, jong of oud, en zelfs bij baby's die slechts een paar minuten of seconden hebben geleefd. Wanneer een persoon sterft, wordt het lichaam gewassen met zeep of een ander desinfecterend middel en gereinigd van alle onzuiverheden die een gevolg kunnen zijn van ziekte. Bij het wassen van het dode lichaam worden de lichaamsdelen die bij de *woedōe* gewassen worden het eerst gedaan, daarna wordt het hele lichaam gewassen. Het wordt vervolgens in een of meerdere witte lakens gewikkeld, en ook wordt een geur toegevoegd. In het geval van martelaren of personen die in de strijd gedood zijn, wordt afgezien van het wassen en het wikkelen in witte doeken.

Het dode lichaam wordt dan op een baar geplaatst of, zonodig, in een doodskist, en als teken van respect op de schouders naar de laatste rustplaats gedragen. Evenwel, het dragen van het lichaam op een andere manier is niet verboden. De Heilige Profeet stond op toen hij de lijkbaar van een jood voorbij zag gaan. Hij deed dit om respect te tonen voor de dode, en hij beval toen zijn volgelingen op te staan als teken van respect wanneer een lijkbaar voorbijging, of die nu van een moslim of van een niet-moslim was.

Het volgen van het dode lichaam naar het graf en het deelnemen aan de daarover gehouden gebedsdienst wordt beschouwd als een plicht die een moslim heeft ten opzichte van een andere moslim, en zo is het ook met het bezoeken van zieken. Het deelnemen aan de gebedsdienst wordt formeel *fard kifāya* genoemd, wat betekent dat het voldoende is wanneer wat moslims eraan deelnemen. Het is vrouwen niet verboden met de lijkbaar mee te gaan, hoewel hun aanwezigheid niet wenselijk wordt geacht, omdat zij, als gevolg van het feit dat zij teerhartiger zijn dan mannen, kunnen instorten door hun verdriet.

De gebedsdienst kan overal gehouden worden, in een moskee of in de open lucht of zelfs op de begraafplaats wanneer daar voldoende ruimte beschikbaar is. Al degenen die deelnemen aan de dienst moeten de *woedōe* verrichten (zie blz. 18). De lijkbaar wordt vooraan geplaatst. De imām staat met het gezicht naar het midden van de baar en de mensen stellen zichzelf op in rijen naar het aantal deelnemers

en met het gezicht naar de Qibla. Het is gewoonte minstens drie rijen te hebben. Als het aantal mensen erg klein is, is het niet erg wanneer zij slechts een enkele rij vormen.

De gebedsdienst begint met de *takb̄er* (het zeggen van *Allāhoem Akbar*), met het uitspreken waarvan de handen tot de oren worden geheven en in dezelfde houding geplaatst worden als in het gewone gebed (zie blz. 23 en 31). Na de *takb̄er* worden de *istiftāh* (zie blz. 31) en de *Fātiḥa* (zie blz. 32) met zachte stem gereciteerd door de imām zowel als door degenen die volgen. Dan volgt een tweede *takb̄er* zonder de handen naar de oren te brengen, en de *z̄ikr* bekend als *aṣ-ṣalā ‘alan-Nabī* (zie blz. 36) wordt met zachte stem gereciteerd. Dan wordt de derde *takb̄er* uitgesproken op dezelfde wijze als de tweede *takb̄er*, en een smeekbede voor de vergeving van de overledene wordt tot God gericht. De Heilige Profeet zou deze smeekbede in verschillende vormen hebben opgezonden en het schijnt dat een bede in welke vorm dan ook toelaatbaar is. De volgende is het meest bekend:

Allāhoem-maghfir liḥay-yinā wa may-yitinā wa ṣjāhidinā wa ghā’ibinā wa ṣaghīrīnā wa kabīrīnā wa zakarīnā wa oensānā. Allāhoem-ma man aḥyaitahōe min-nā fa-aḥyihīe ‘alal-islām; wa man tawaf-faitahōe min-nā fata-waf-fahōe ‘alal-tēmān. Allāhoem-ma lā taḥrimnā adīrahōe wa lā taftin-nā ba’dah.

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّينَا وَمَيِّتِينَا وَشَاهِدِينَا
وَعَالِيِنَا وَصَغِيْرِنَا وَكَبِيْرِنَا وَذَكَرِنَا
وَأُنثُنَا اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا
فَأَحْيِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ
مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْإِيْمَانِ
اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَحَبْرَهُ
وَلَا تُفْتِنَا بَعْدَهُ

O Allāh, geef bescherming aan onze levenden en aan onze doden, en aan diegenen van ons die aanwezig zijn en diegenen die afwezig zijn, en aan onze jongeren en onze ouderen, en aan onze mannen en onze vrouwen. O Allāh, aan wie van ons U het gunt te leven, laat hem in islām (onderwerping) leven en wie van ons U laat sterven, laat hem in het geloof sterven. O Allāh, ontnem ons zijn beloning niet en laat ons zijn beproevingen niet ondergaan.

Een ander gebed gaat als volgt:

Allāhoem-maghfir lahōe warḥamhoe
 wa ‘āfihīe wa’foe ‘anhoe wa akrim
 noezoelahōe wa was-si‘ madgalah;
 waghsilhoe bil-mā’i was-saldji wal-
 barad; wa naq-qihīe minal-gaṭāyā ka-
 mā naq-qaitas-saubal-abyaḍa minad-
 danas.

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ وَعَافِهِ
 وَاعْفُ عَنَّهُ وَارْحِمْ مُرَلَّهُ وَوَدَّعِهِ
 مَدْحَلَهُ وَأَغْسِلْهُ بِالْمَاءِ وَالنَّجْمِ
 وَالْبَرَدِ وَنَقِّهِ مِنَ الْخَطَايَا
 كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الْأَبْيَضَ
 مِنَ الدَّنَسِ

O Allāh, schenk hem bescherming, en wees hem genadig, en houd hem in goede staat, en vergeef hem, en maak zijn onthaal eervol, en vergroot zijn plaats van binnenkomst, en was hem met water en sneeuw en hagel en reinig hem van gebreken, zoals het witte kleed wordt gereinigd van onzuiverheden.

De gebeden voor de overledene worden gevolgd door een vierde *takbīr*, waarna de *taslīm* komt zoals bij het eind van het gewone gebed (zie blz. 37).

Een dergelijke gebedsdienst kan worden gehouden wanneer het lichaam van de dode niet aanwezig is.

Wanneer de gebedsdienst beëindigd is, wordt de lijkbaar naar het graf gebracht en wordt het lijk begraven. Het graf wordt zo gegraven dat het dode lichaam erin gelegd kan worden met het gezicht naar Mekka gewend. Het is meestal tussen de 1,20 meter en 1,80 meter diep, en aan één kant wordt een langwerpige uitgraving gemaakt waarin het dode lichaam wordt gelegd. Dit wordt de *lahd* genoemd. Het dode lichaam wordt in de *lahd* te ruste gelegd met het gezicht naar de Qibla. Als het dode lichaam in een kist ligt, kan men het zonder een *lahd* stellen. De Heilige Profeet zou volgens een ḥadīṣ de volgende woorden hebben geuit als hij een dood lichaam in het graf legde:

Bismillāhi wa bil-lāhi wa ‘alā soen-
 nati Rasōelillāh.

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَعَلَى سُنَّةِ
 رَسُولِ اللَّهِ

In naam van Allāh en met (de hulp van) Allāh en volgens de soenna van de Boodschapper van Allāh.

Het graf wordt dan dichtgemaakt en opnieuw wordt een smeekbede voor de overledene opgezegd en daarna vertrekken de mensen. De begrafenisdienst van een kind is hetzelfde als die van een volwassene, behalve dat in het gebed na de derde *takbīer* de volgende woorden worden gereciteerd:

*Allāhoem-madj' alhoe lanā farāṭanw-
wa salafanw-wa adjirā.*

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرْطًا وَسَلَفًا
وَأَجْرًا

O Allāh, maak hem voor ons tot een bron van beloning (in het hiernamaals) en als iemand die ons is voorgedaan en een beloning.

RITEN BIJ GEBOORTE

Er zijn slechts enkele formaliteiten nodig bij de geboorte van een kind. De belangrijkste hiervan is het met zachte stem roepen van de *azān* (zie blz. 19) in het rechteroor en het roepen van *iqāma* (zie blz. 23) in het linkeroor van de pasgeboren baby. Het haar van het hoofd wordt afgeschoren op de achtste dag na de geboorte en dan wordt ook, als de ouders zich dit kunnen veroorloven, een geit geofferd als het een dochter is en twee geiten als het een zoon is. Het vlees hiervan wordt uitgedeeld onder familie en vrienden. Dit heet *'aqṭēqa*. Besnijdenis ofwel het verwijderen van de voorhuid bij een jongetje wordt bij voorkeur uitgevoerd op een vroeg tijdstip. De gewoonte van besnijdenis dateert uit de tijd van Abraham en wordt nu door de medische wetenschap erkend als middel tegen vele ziekten.

TROUWREDE

Volgens de wet van de islām is het huwelijk een heilig contract tussen de echtgenoot en de echtgenote. Het wordt in de Korān uitdrukkelijk een overeenkomst genoemd (4:21). Een contract kan alleen worden gesloten met toestemming van de twee die het contract sluiten en het is noodzakelijk dat de man en de vrouw “op een wettige manier met elkaar overeenkomen” (2:232). Vandaar dat het het eerste vereiste bij een huwelijk is, dat beide partijen voldoen aan de wenselijkheid de andere als een partner voor het leven te kiezen.

Het tweede vereiste bij een huwelijk is, dat de man een bruidsschat (*mahr* genaamd) voor de vrouw moet regelen. Dit wordt beschreven als “een geschenk” van de man aan de vrouw, die gegeven wordt bij het huwelijk (4:4). De grootte van de bruidsschat hangt af van de omstandigheden van de man en de positie van de vrouw. Er is geen beperking gesteld aan de *mahr*. Het kan volgens een ḥadīṣ zo laag zijn als een ijzeren ring, en volgens de Heilige Korān (4:20) kan het zo hoog zijn als een hoop goud.

Het derde vereiste bij het huwelijk is een openbare bekendmaking daarover gepaard gaande met het houden van een *goetba* (preek) die het huwelijk een heilig karakter geeft. De preek dient te beginnen met de *tasjahhoed* wat als volgt gaat:

Al-ḥamdoe lillāhi naḥmadoehōe wa nasta'tenoehōe wa nastaghfiroeh; wa na'oezoe billāhi min sjoerōeri anfoesinā wa min say-yi'āti a'mālinā; many-yahdihillāhoe falā moedil-lalah; wa many-yoeqlilhoe falā hādiyalah. Wa asjhadoe al-lā ilāha illal-lāh; wa asjhadoe an-na Moeḥammad-an 'abdoehōe wa Rasōeloeh.

الْحَمْدُ لِلَّهِ مُحَمَّدًا وَآلِهِ وَسَلَّمَ
وَأَسْتَغْفِرُهُ وَتَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ
سُوءِ الْأَنْفُسِ وَمِنْ سَيِّئَاتِ
أَعْمَالِنَا وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لُصَلَّ
لَهُ وَمَنْ يَقْبَلْهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ
أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Alle lof komt Allāh toe; wij loven Hem en smeken Hem om hulp en wij vragen om Zijn bescherming en zoeken toevlucht bij Allāh tegen de kwaadaardigheden van onze zielen, en tegen het kwaad van onze

daden. Wie door Allāh wordt geleid, kan door niemand in dwaling gebracht worden en wie door Allāh in dwaling aangetroffen wordt, kan door niemand geleid worden. En ik getuig dat er geen god is behalve Allāh en dat Mohammed Zijn dienaar en Zijn boodschapper is.

Na de *tasjahhoed* worden de volgende vier verzen uit de Heilige Korān gereciteerd, te weten: 3:102; 4:1; 33:70, 71. Deze verzen wijzen de mens op zijn verantwoordelijkheden in het algemeen en het middelste legt bijzondere nadruk op de verplichtingen jegens vrouwen. Ze luiden als volgt:

Yā ay-yoehal-lazīna āmanoet-taqoel-lāha ḥaq-qa toeqātihē wa lā tamōe-toen-na il-lā wa antoem-moeslimōen.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ
تَقَاتِهِ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ
مُسْلِمِينَ ۝

O jullie die geloven, voldoe jullie plicht aan Allāh, zoals deze voldaan moet worden, en sterf niet zonder dat jullie moslims zijn (3:102).

Yā ay-yoehan-nāsoet-taqōē Rab-ba-koemoel-lazīe galaqakoem min-naf-sinw-wāḥidatinw-wa galaqa minhā zaudjahā wa bas-ṣa minhoemā ridjā-lan kaṣṣīeranw-wa nisā; wat-taqoel-lāhal-lazīe tasā'aloēna bihīe wal-arḥām; in-nallāha kāna 'alaikoem raqībā.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّ الَّذِي
خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَوَحِيدَةٍ
وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ
مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۝
وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ
بِهِ وَالرِّجَالَ مِن رَّبِّ اللَّهِ كَانَ
عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ۝

O mensen, voldoe jullie plicht aan jullie Heer, Die jullie schiep uit een enkel wezen en Die zijn partner schiep uit dezelfde (soort), en vanuit deze twee vele mannen en vrouwen verspreidde. En voldoe jullie plicht aan Allāh, in Wiens naam jullie bij elkaar (je recht) opeisen, en (aan) de banden van verwantschap. Waarlijk is Allāh immer een Waker over jullie (4:1).

Yā ay-yoehal-lazīna āmanoet-taqoel-lāha wa qōelōe qaulan sadīdā; yoēsliḥ lakoem a' mālakōem wa yagh-

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا
قَوْلًا سَدِيدًا ۝ يُضْلِلْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ

*fir lakoem zoenōebakoem wa many-
yoeṭi ‘illāha wa Rasōelahōe faqad fāza
fauzan ‘azṭēmā.*

وَيَعْبُدُونَكُمْ دُونِ اللَّهِ وَمَنْ أَظْهَرَ
اللَّهُ وَمَا سُئِلَ لَقَدْ قَامَ فَؤُوسًا
هٰهُنَا ۝

O jullie die geloven, voldoe jullie plicht aan Allāh, en spreek eerlijke woorden. Hij zal jullie daden voor jullie goed laten verlopen, en jullie jullie zonden vergeven. En wie gehoorzaam is aan Allāh en aan Zijn Boodschapper, heeft zeker groot succes (33:70-71).

De preek moet natuurlijk ingaan op deze verzen en de aanwezigen uitleggen wat de wederzijdse rechten en plichten van echtgenoot en echtgenote zijn. Aan het einde van de preek wordt aangekondigd dat die en die man en die vrouw elkaar tot echtgenoot en echtgenote hebben aangenomen, en op dat moment wordt ook de bruidsschat bekendgemaakt.

Dan wordt aan de man en de vrouw gevraagd of zij deze nieuwe verbintenis aanvaarden, en nadat een bevestigend antwoord is gegeven is de eigenlijke huwelijksplechtigheid afgelopen. In India wordt de toestemming van de vrouw meestal verkregen via haar vader of een andere voogd of familielid. Nadat beide partijen hun toestemming kenbaar hebben gemaakt, heffen alle toehoorders hun handen op en bidden om de zegeningen van Allāh voor het pasgetrouwde paar. De woorden van de smeekbede zoals weergegeven in de Ḥadīṣ zijn:

*Bārakallāhoe wa bāraka ‘alaika wa
djama‘a bainakoemā bil-gair.*

بَارَكَ اللَّهُ وَبَارَكَتْ عَلَيْهِمْ وَ
جَمَعَهُمُ بِالْخَيْرِ

Moge Allāh Zijn zegeningen doen neerkomen en moge Hij jullie zegenen en jullie twee verbinden in goedheid.

Hieraan kan elk ander smeekgebed voor het welzijn en de voorspoed van het echtpaar of smeekbeden van algemene aard voor het welzijn van allen worden toegevoegd. Voordat het publiek uiteengaet wordt meestal dadels of lekkernijen uitgedeeld. Het huwelijk wordt meestal gevolgd door een feest dat de *walṭema* wordt genoemd.

HET SLACHTEN VAN DIEREN

Alle dieren die toegestaan zijn als voedsel, uitgezonderd vis en andere waterdieren, dienen op een zodanige wijze geslacht te worden dat het bloed eruit vloeit. En op het moment van slachten moeten de volgende woorden uitgesproken worden: *Bismillāhi Allāhoe Akbar*, d.w.z. ‘In de naam van Allāh – Allāh is de Grootste.’

GEBEDEN UIT DE KORĀN

Hieronder worden enkele gebeden gegeven die men tegenkomt in de Heilige Korān. Zij kunnen zowel een algemeen doel dienen als het doel van recitatie na de *Fātiḥa* tijdens de gebeden (zie blz. 33, waar wordt vermeld dat de recitatie van de *Fātiḥa* gevolgd dient te worden door de recitatie van enig ander gedeelte uit de Heilige Korān). Sommige zijn voor bepaalde gelegenheden, zoals de woorden zelf aangegeven:

Rab-banā ātinā fid-doenyā ḥasanatanw-wa fil-āgirati ḥasanatanw-wa qinā 'azāban-nār.

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي
الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ
النَّارِ

Onze Heer, schenk ons goed in deze wereld en goed in het hierna-
maals, en spaar ons voor de straf van het Vuur (2:201).

Rab-banā afrigh 'alainā ṣabranw-wa ṣab-bit aqdāmanā wanṣoernā 'alal-qaumil-kāfirīn.

رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّتْ
أَقْدَامَنَا وَالصَّرِّ كَاعْلَى الْقَوْمِ
الْكُفْرِيِّينَ

Onze Heer, vervul ons met geduld en maak onze tred vastberaden
en help ons tegen de ongelovige mensen (2:250).

Rab-banā lā toe'āgiznā in-nasīnā au agṭa'nā; Rab-banā wa lā taḥmil 'alainā iṣran kamā ḥamaltahōe 'alal-lazīnā min qablinā; Rab-banā wa lā toeḥam-milnā mā lā tāqata lanā bih; wa'foe 'an-nā; waghfir lanā; war-ḥamnā; anta Maulānā fanṣoernā 'alal-qaumil-kāfirīn.

رَبَّنَا لَا تُؤَلِّمْنَا إِن سَبِينَا
أَوْ آخِلَانَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا
إِصْرَهُمْ كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا
طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا
وَاعْمِرْ لَنَا دِينَنَا إِنَّكَ مُؤْتِنَا
عَمَّا نَشَاءُ الْقَوْمِ الْكُفْرِيِّينَ

Onze Heer, straf ons niet wanneer wij (iets) vergeten of een fout maken. Onze Heer, leg ons geen last op zoals U (die) degenen voor ons oplegde. Onze Heer, leg ons geen (kwellingen) op waarvoor wij de kracht niet hebben ze te dragen. En vergeef ons en schenk ons bescherming en heb genade met ons! U bent onze Beschermheer, dus schenk ons de overwinning op de ongelovige mensen (2:286).

Rab-banā lā toezigh qoelōebanā ba'da iz hadaitanā wa hab lanā mil-ladoenka raḥma; in-naka antal-Wah-hāb.

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ
هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ
رِزْقًا كَثِيرًا ۗ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

Onze Heer, maak dat onze harten niet afdwalen nadat U ons heeft geleid en schenk ons Uw genade; waarlijk bent U de meest vrijgevige Gever (3:8).

Rab-bi hab lī mil-ladoenka zoer-riy-yatan ṭay-yiba; in-naka Samīe' oed-doe'ā.

رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً
طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ

Mijn Heer, schenkt U mij goede nakomelingen; waarlijk bent U de Verhoorder van de smeekbede (3:38).

Rab-banaghfir lanā zoenōebanā wa isrāfanā fiē amrinā wa sab-bit aqdā-manā wanšoernā 'alal-qaumil-kāfir-tēn.

رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا
فِي أَمْرِنَا وَثِقَلْنَا قُلُوبَنَا بِمَسْئَلِنَا
وَإِغْرَابِنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

Onze Heer, schenk ons bescherming tegen onze zonden en onze buitensporigheid in onze zaak, en maak onze voeten standvastig en schenk ons de overwinning op de ongelovige mensen (3:147).

Rab-banā in-nanā sami'nā moenā-diyany-yoenādīē lil-tēmāni an āminōē bi-Rab-bikoem fa-āman-nā; Rab-banā faghfir lanā zoenōebanā wa kaf-fir 'an-nā say-yi'ātinā wa tawaf-fanā ma'al-abrār. Rab-banā wa ātinā mā wa'at-tanā 'alā roesoelika wa lā toegzinā yaumal-qiyaāma; in-naka lā

رَبَّنَا إِنَّا أَسْمِعْنَا أُمَّتَنَا مَا تَدِينَا
وَمِنَّا مَنْ يَلْمِزُهَا أَسْمِعْ مَن يَلْمِزُهَا مِمَّا
رَبَّنَا يَا غَفِيرًا إِنَّا ذُنُوبَنَا وَكَانُوا
سَيِّئَاتِنَا وَتَوَخَّيْنَا مَعَ الْأَكْبَارِ ۗ
رَبَّنَا أَوْزِنَّا مَا دَعَاؤُنَا عَلَى

toeglifoel-mīe'ād.

رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ
إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ الْبَيْعَاتِ

Onze Heer, waarlijk hebben wij een Roeper tot het geloof horen roepen, zeggend: Geloof in jullie Heer. Dus geloven wij. Onze Heer, schenk ons bescherming tegen onze zonden en verwijder onze kwaden en laat ons sterven met de rechtschapenen. Onze Heer, schenk ons wat U ons heeft beloofd met Uw boodschappers en maak ons niet te schande op de dag van de Opstanding. U faalt waarlijk nooit in (Uw) belofte! (3:193, 194).

Rab-banā agridjñā min hāzihil-qaryatiz-
zālīmi ahloehā wadj'al-lanā mil-ladoenka
waliy-yanw-wadj'al-lanā mil-ladoenka
naṣṣērā.

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ
الْقَالِمِ لَهَا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ
وِيْلًا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا

Onze Heer, haal ons weg uit deze stad, waarvan de inwoners onderdrukkers zijn, en schenk ons van U een vriend en schenk ons van U een helper (4:75).

Rab-ba-nā ḡalamnā anfoesanā wa il-lam
taghfir lanā wa tarḡamnā lannakōenan-na
minal-gāsirīen.

رَبَّنَا كَلِمَاتُنَا أَظَنَّا وَإِنَّ لَنَا لَغَوْرًا
وَتَوَخَّأْنَا لَأَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Onze Heer, wij hebben onszelf onrecht aangedaan; en als U ons niet vergeeft en (geen) genade met ons kent, dan zullen wij zeker tot de verliezers behoren (7:23).

Rab-banaftah bainanā wa baina qau-minā
bil-ḡaq-qi wa anta Gairoel-fātiḡīen.

رَبَّنَا انْفُتِحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا
بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ

Onze Heer, beslis tussen ons en ons volk naar waarheid, en U bent de Beste van de Beslissers (7:89).

Rab-banā lā tadj'alnā fitnatal-lil-qau-mi-
z-ḡālimīen. Wa nadj-djinā bi-rah-matika
minal-qauamil-kāfirīen.

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِقَوْمِ الظَّالِمِينَ
وَاجْعَلْنَا رَحْمَةً مِنْ عِنْدِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

Onze Heer, maak ons niet tot beproeving voor de onrechtvaardige

mensen. En verlos ons door Uw genade van de ongelovige mensen (10:85, 86).

Fāṭiras-samāwāti wal-arḍi anta Wali-yīe fid-doenyā wal-āgira; tawaf-fanīe moeslimanw-wa alḥiqnīe biṣ-ṣāliḥīen.

مَا ظَرُّ الشُّمُوتِ وَالْأَرْضِ تَعْت
أَنْتَ وَرَبِّكَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ
تَوْفِيهِمْ مُسْلِمًا وَالْعِظْمَاءِ بِأَهْلِيهِمْ

Voortbrenger van de hemelen en de aarde, U bent mijn Vriend in deze wereld en in het hiernamaals. Zorg ervoor dat ik onderworpen sterf en verenig mij met de rechtschapenen (12:101).

Rab-bi adgilnīe moedgala ṣidqinw-wa agridjnīe moegradja ṣidqinw-wadj'al-līe mil-ladoenka soeltānan-naṣīērā.

كَرْبِ أَدْخِلْنِي مُخَلًّا صِدْقِي
وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقِي وَالْعَمَلِ
إِنْ مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا

Mijn Heer, laat mij er waarheidlievend binnengaan en laat mij waarheidlievend vertrekken, en schenk mij uit Uw aanwezigheid gezag om mij te helpen (17:80).

Rab-banā ātinā mil-ladoenka raḥmatanw-wa hay-yi' lanā min amrinā ra-ṣjadā.

رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً
وَهَبْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا

Onze Heer, schenk ons Uw genade en leid onze zaken in de juiste richting (18:10).

Rab-biṣjrah līe ṣadrīe wa yas-sir līe amrīe wahloel 'oeqdatam-mil-lisānīe yafqahōe qaulīe.

رَبِّ اسْمِعْ لِي صَدْرِي وَيَسِّرْ لِي
أَمْرِي وَأَخْلِلْ عُقْدًا مِن
بَسَائِرِ الْيَفْقَهَاءِ قَوْلِي

Mijn Heer, verruim mijn borst voor mij. En vereenvoudig mijn zaak voor mij. En haal de knoop uit mijn tong, zodat zij mijn woord kunnen begrijpen (20:25-28).

An-nīe mas-saniyaḍ-ḍoer-roe wa anta Arḥamoer-rāḥimīen.

أَنْتَ مَعْنَى الضَّرِّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ
الرَّحِيمِينَ

Ik word door leed gekweld, en U bent de meest Barmhartige onder degenen die barmhartig zijn (21:83).

Lā ilāha il-lā anta soebhānaka in-nīe
koentoe minaz-ḡālimīen.

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ
إِن كُنْتُمْ مِنَ الظَّالِمِينَ لَا

Er is geen god behalve U, glorie aan U! Waarlijk behoort ik tot dege-
nen die verlies lijden (21:87).

Rab-bi lā tazarnīe fardanw-wa anta
Gairoel-wārisīen.

رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا
وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ؕ

Mijn Heer, laat mij niet alleen, en U bent de Beste van de erfgenamen
(21:89).

Rab-banā āman-nā faghfir lanā war-
hamnā wa anta Gairoer-rāhimīen.

رَبَّنَا آمَنَّا بِأَعْيُنِنَا
وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّحِيمِينَ ؕ

Onze Heer, wij geloven, dus vergeef ons en heb genade met ons, en
U bent de Beste onder hen die genade tonen (23:109).

Rab-banā hab lanā min azwādjīnā wa
zoer-riy-yātinā qoer-rata a'yoeninw-
wadjī'alnā lil-moet-taqīena imāmā.

رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا
وَقَرِيْبِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ
وَالْجَعَلْنَا لِيُؤْمِنُوا بِآيَاتِنَا
لِيُؤْمِنُوا بِآيَاتِنَا

Onze Heer, schenk ons in onze echtgenotes en ons nageslacht de
vreugde van onze ogen, en maak ons tot leiders voor degenen die
zich hoeden voor het kwaad (25:74).

Rab-bi auzi'nīe an asjkoera ni'mata-
kal-latīe an'amta 'alay-ya wa 'alā
wāliday-ya wa an a'mala ṣālihan
tarqāhoe wa aṣliḡ līe fīe zoer-riy-
yatīe; in-nīe toebtoe ilaika wa in-nīe
minal-moeslimīen.

رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ بِعِلْمِكَ
الْبَرَئِ الْعَمَلُ عَلَيْهِمْ وَعَلَىٰ أَعْيُنِنَا
وَأَنْتَ أَعْلَمُ الْصَّالِحِينَ
لِيُؤْمِنُوا بِآيَاتِنَا
وَأَنْتَ أَعْلَمُ الْصَّالِحِينَ

Mijn Heer, sta mij toe dat ik dank mag zeggen voor Uw gunst, die U
mij en mijn ouders heeft geschonken, en dat ik goede daden mag
doen die U behagen; en wees goed voor mij aangaande mijn nage-
slacht. Waarlijk keer ik mij tot U, en waarlijk behoort ik tot degenen
die zich onderwerpen (46:15).

Rab-bi in-nīē limā anzalta ilay-ya min gairin faqīr.

رَبِّ اِيْتِ لِمَا اَسْأَلْتُكَ اِلَيْكَ
مِنْ خَيْرِ فَضْلِكَ

Mijn Heer, welk goed U mij ook toestuur, ik heb het nodig (28:24).

Rab-banā wasi'ta koel-la sjai'ir-rah-matanw-wa 'ilman faghfir lil-lazīēna tābōē wat-taba'ōē sabīlaka wa qihim 'azābal-djahīēm.

رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً
وَعِلْمًا اِنَّا عَرَضْنَا لَكَ اَسْئَلُوكَ
سَبِيْلَكَ وَنَجِّنَا مِنْ عَذَابِ الْجَحِيْمِ

Onze Heer, U omhelst alle dingen in genade en kennis, dus bescherm degenen die zich tot U wenden en Uw weg volgen, en red hen van de straf van de hel (40:7).

Rab-banā wa adgilhoem djan-nāti 'adni-nil-latīē wa'at-tahoem wa man šalaḥa min ābā'ihim wa azwādjihim wa zoer-riy-yātihim in-naka antal-'Azīēzoel-Hakīēm.

رَبَّنَا وَاَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ
الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ
اٰبَائِهِمْ وَاَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ
اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ؕ

Onze Heer, maak dat zij de Tuinen van eeuwigheid binnengaan, die U hen heeft beloofd en die vaderen, echtgenotes en afstammelingen, die goed zijn. Waarlijk bent U de Machtige, de Wijze (40:8).

In-nīē maghlōeboen fantašir.

اِيْتِ مَغْلُوْبًا مَّا نَقَصْتَهُ

Ik ben overmand, wilt U dus helpen (54:10).

Rab-banaghfir lanā wa li-igwāninal-lazīēna sabaqōēnā bil-tēmāni wa lā tadj'al fīē qoelōēbinā ghil-lal-lil-lazīēna āmanōē; Rab-banā in-naka Ra'ōefoer-Raḥīēm.

رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِاِخْوَانِنَا الَّذِيْنَ
سَبَقُوْنَا بِالْاِيْمَانِ وَلَا تَجْعَلْ
فِيْ قُلُوْبِنَا غِلًا لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
رَبَّنَا اِنَّكَ رَؤُوْمٌ رَّحِيْمٌ ؕ

Onze Heer, vergeef ons en onze broeders die ons voorgingen in het geloof, en laat geen wrok achter in onze harten tegen degenen die geloven. Onze Heer, waarlijk bent U Liefderijk, Barmhartig (59:10).

*Rab-banā ‘alaika tawak-kalnā wa
ilaika anabnā wa ilaikal-maṣīr. Rab-
banā lā tadj‘alnā fitnatal-lil-lazīna
kafarōe faghfir lanā Rab-banā in-
naka antal-‘Azīzeoel-Ḥakīm.*

رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا
وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا
زِينَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَالْأَعْيُنُ
رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Onze Heer, op U vertrouwen wij, en tot U wenden wij ons, en tot U is de uiteindelijke terugkeer. Onze Heer, maak ons niet tot een beproeving voor degenen die niet geloven, en vergeef ons, onze Heer. Waarlijk bent U de Machtige, de Wijze (60:4, 5).

GEBEDEN UIT DE ḤADĪES

1. Bij het slapen gaan

Allāhoem-ma aslamtoe nafsē ilaika wa wadj-djahtoe wadjhīē ilaika wa faw-waḍtoe amrīē ilaika wa aldja'toe zahrīē ilaika raghbatanw-wa rahbatan ilaika; lā maldja'a wa la mandja'a minka il-lā ilaika; āmantoe bi-kiṭābikal-lazīē anzalta wa Nabiy-yikal-lazīē arsalta.

اللَّهُمَّ اسَلِّمْ نَفْسِي إِلَيْكَ وَ
وَجْهِي وَجَمِيعَ أَعْمَارِي وَتَوَضَّعْ لِي
إِلَيْكَ وَالْحَاجَاتِ كُلِّهَا إِلَيْكَ رَغْبَةً
وَرُحْمَةً إِلَيْكَ لَا مُنَاجَاةَ
مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ أَعْنُتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي
أَنْزَلْتَ وَنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ

O Allāh, ik leg mijn ziel in Uw handen en ik keer mijn gezicht naar U en ik vertrouw mijn zaken aan U toe en ik zoek bescherming voor mijn rug bij U, en ik doe U dit nederige verzoek en ik vrees U. Er is geen schuilplaats en geen verlossing buiten U. Ik geloof in Uw Boek, dat U heeft geopenbaard en in Uw Profeet, die U heeft gezonden.

2. Bij het ontwaken

Al-ḥamdoe lillāhil-lazī aḥyānā ba'da mā amātanā wa ilaihin-noesjōer. Lā ilāha il-lallāh; waḥdahōē lā sjarīeka lah; lahoel-moelkoe wa lahoel-ḥamdoe wa hoewa 'alā koel-li sjai'in Qadīer.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا
أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ لَا إِلَهَ إِلَّا
اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْقُدْرَةُ
وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Alle lof komt Allāh toe, Die ons tot leven heeft gewekt nadat hij ons had doen sterven en aan Hem behoort de opstanding [na de dood]. Er is geen god behalve Allāh. Hij is Eén, Hij heeft geen deelgenoot. Aan Hem behoort het koninkrijk en Hem behoort de glorie, en Hij is de Bezitter van macht over alle dingen.

3. Bij het verlaten van het huis

Bismillāhi tawak-kaltoe ‘alallāh; Al-lāhoem-ma in-nā na‘ōezoe bika min an-nazil-la au naḍil-la au nazlima au noeḷlama au naḍjhala au yoedjhala ‘alainā.

بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ
إِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ تَنزِلَ الْأَعْيُنَ
أَوْ نُظَلَّ بِهَا أَوْ نُظَلَّ بِهَا أَوْ نُجْعَلَ
مُحِبِّينَ عَلَيْهَا

In naam van Allāh, op Allāh vertrouw ik. O Allāh, wij zoeken Uw bescherming opdat wij niet struikelen of afdwalen of anderen onrecht aandoen of onrecht ons wordt aangedaan, en opdat wij niet onnozel gedragen tegen anderen of anderen niet onnozel gedragen tegen ons.

4. Bij het binnengaan van het huis

Allāhoem-ma in-nē as’aloeka gairal-mauladji wa gairal-magradj; bismillāhi waladijnā wa ‘alal-lāhi Rab-banā tawak-kalnā.

اللَّهُمَّ رَبِّ انْتَأْتِكُ خَيْرَ الْمَوَاجِرِ
خَيْرَ الْمَخْرُجِ بِسْمِ اللَّهِ وَاجْتِنَا
عَلَى اللَّهِ رَبَّنَا أَنْ تَوَكَّلْنَا

O Allāh, ik smEEK U opdat ik op een goede manier naar binnen mag gaan en op een goede manier weg mag gaan. In naam van Allāh treden wij binnen en op Allāh, onze Heer, vertrouwen wij.

5. Vóór maaltijden of drank

Bismillāhi wa ‘alā barakatillāh.

بِسْمِ اللَّهِ وَعَلَى بَرَكَاتِهِ

In naam van Allāh en met de zegeningen van Allāh.

6. Na de maaltijd

*Al-ḥamdoe lillāhil-lazīe hoewa asjba-
‘anā wa arwānā wa an’ama ‘alainā
wa aḡḡal.*

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هُوَ شَيْبَعُنَا وَأَنَا
وَأَعْمَى عَلَيْهَا وَأَعْفَى

Alle lof komt Allāh toe, Die onze honger helemaal heeft gestild en onze dorst volledig heeft geleest, en Die ons Zijn gunsten heeft verleend en ons in overvloed heeft gegeven.

Al-ḥamdoe lillāhil-lazīe aṭ‘amanā wa saqānā wa dja‘alanā minal-moeslimēn.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا
وَجَعَلَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ

Alle lof komt Allāh toe, Die ons te eten en te drinken gaf en Hij heeft ons tot moslims gemaakt.

7. Wanneer men naar het toilet gaat

Allāhoem-ma in-nīe a‘ōezoe bika minal-goebṣi wal-gabā’is.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ
وَالْخَبَائِثِ

O Allāh, ik zoek Uw bescherming tegen datgene wat onzuiver en onrein is (of, tegen kwaadaardig gedrag en slechte eigenschappen).

8. Bij het verlaten van het toilet

Al-ḥamdoe lillāhil-lazīe aḥḥab ‘an-nil-aḥā wa ‘āfanīe.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنِّي
الْأَذَى وَتَمَّأَمَّ بِكَ

Alle lof komt Allāh toe, Die de onzuiverheid uit mij heeft verdreven en me veiligheid heeft gegeven.

9. Bij het binnengaan van een stad

Allāhoem-ma in-nā nas’aloeka gaira ḥāzihil-qaryati wa gaira ahlihā; wa na’ōezoe bika min ṣjar-rihā wa ṣjar-ri ahlihā wa ṣjar-ri mā fīhā. Allāhoem-ma ḥab-bibnā ilā ahlihā wa ḥab-bib sālihīe ahlihā ilainā.

اللَّهُمَّ إِنَّا أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ
وَخَيْرَ أَهْلِهَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ خَيْرِهَا
وَشَرِّ أَهْلِهَا وَسَمِّ مَا فِيهَا
اللَّهُمَّ حَبِّبْنَا إِلَى أَهْلِهَا وَحَبِّبْ
صَالِحِي أَهْلِهَا لَنَا

O Allāh, wij vragen van U het goede van deze stad en het goede van zijn inwoners, en wij zoeken bescherming bij U tegen het kwaad van de stad en tegen het kwaad van zijn inwoners en tegen het kwaad van wat zich erin bevindt. O Allāh, laat zijn inwoners van ons houden en laat ons houden van de rechtschapenen onder zijn inwoners.

10. Bij het bezoeken van een zieke

Azhibil-ba'sa Rab-ban-nāsi wasjfi antasj-Sjāfī lā sjifā'a il-lā sjifā'oek; sjifā'al-lā yoeghādiroe saqamā.

أَذِيبِ أَنْبَاسَ رَبِّ النَّاسِ
وَأَمْشِ مَشَى شَافِي لَأَسْفَاءَ
إِلَّيْهَا فِي كُشْفَاءِ لَأَيَّامِهَا سَقَمًا

Neem de ziektes van alle mensen weg, O Heer, en maak hen weer gezond. U bent de Genezer; er is geen genezing buiten de door u gegeven genezing. Geef herstel die geen kwaal achterlaat.

11. Bij het bezoeken van een begraafplaats

As-salāmoe 'alaikoem ahlad-diyāri minal-moe'minīna wal-moeslimīn; wa in-nā in sjā'allāhoe bikoem lalāhīqōen; nas'aloel-lāha lanā wa lakoemoel-'āfiya. As-salāmoe 'alaikoem yā ahlal-qoebōeri yaghfiroellāhoe lanā wa lakoem; antoem salafoenā wa nahnoe bil-ašar.

أَسْأَلُكُمْ عَدِيْبًا أَهْلَ الدِّيَارِ بِرَبِّ
الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ وَإِنَّا إِن
مَشَاءَ اللَّهِ بِكُمْ لِلرَّحْمَةِ مَوْسٍ
نَسْتَسْأَلُ اللَّهَ لَنَا وَكُلِّ الْعَالَمِينَ
السَّلَامَ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ الْقُبُورِ
يَغْفِرُ اللَّهُ لَنَا وَكُلِّكُمْ أَتَمَّ سَلَفَنَا
وَوَحَّشَتْ بِالْأَسْرِ

Vrede zij met u, o bewoners van de verblijfplaats behorende tot de gelovigen en de moslim! En wij zullen u ontmoeten als het Allāh behaagt. Wij bidden tot Allāh voor veiligheid voor onszelf en voor u. Vrede zij met u, o bewoners der graven! Moge Allāh u en ons bescherming geven. U bent degenen die ons voor zijn gegaan en wij volgen u.

12. Wanneer men op reis gaat

Allāhoem-ma in-nā nas'aloeka fīe safarinā hāzal-bir-ra wat-taqwā wa minal-'amali mā tarḍa.

أَلْهُمَّ إِنَّا نَسْتَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا
الْبِرَّ وَالْتَقْوَى وَبِرِّ الْعَمَلِ مَا
تَرْضَى

O Allāh, wij vragen U tijdens onze reis om rechtschapenheid en plichtsbefes en om daden te verrichten die U behagen.

Allāhoem-ma haw-win ‘alainā safara-nā hāzā waṭwi lanā boe ‘dah.
Allāhoem-ma antaṣ-Šāḥiboe fis-safari wal-Galīefatoe fil-ahl.

اللَّهُمَّ حَرِّثْ عَلَيْنَا سَفَرَنَا هَذَا
وَالْحِرْمَانَ الْعَبْدِيَّ
اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ
وَالْحَلِيفَةُ فِي الْاَهْلِ

O Allāh, maak deze reis makkelijk voor ons en bepaal de afstand voor ons.

O Allāh, U bent de Metgezel tijdens de reis en Beschermers van de familie.

13. Bij het rijden

Soebḥānal-lazīe sag-gara lanā hāzā
wa mā koen-nā lahōe moeqrinīn; wa
in-nā ilā Rab-binā la-moenqalibōen.

سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا
وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَى
رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ

Glorie zij Hem, Die dit voor ons dienstig maakte en wij waren niet in staat om het te doen. En wij moeten voorzeker naar onze Heer terugkeren.

14. Bij het betreden van een boot

Bismillāhi madjirēhā wa moersāhā in-na Rab-bīe la-Gḥafōeroer-Raḥīem.

بِسْمِ اللَّهِ كَجَرِّهَا وَمُزْنِهَا
إِنِّي رَقِيبٌ لِعُقُوبِ الرَّحِيمِ

Moge zijn zeilen en zijn aanleggen in naam van Allāh zijn. Voorzeker, mijn Heer is Vergevensgezind, Genadig.

15. Wanneer men in nood is

Allāhoem-mastoer ‘aurātīnā wa āmin
rau ‘ātīnā.

اللَّهُمَّ اسْتُرْنَا وَارْتِنَا وَأَمِّنْ
رُؤُوسَنَا

O Allāh, beschermt U ons in onze schande en neem onze angst weg.

Allāhoem-ma raḥmataka ardjōe falā
takilnīe ilā nafsīe ṭarfata ‘ain.

اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُوهُ أَتَكْلِفُنِي
إِلَّا قَفَسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ

O Allāh, ik hoop op Uw genade, dus laat me voor geen moment alleen.

*Yā Hayy; yā Qay-yōem; bi-rahmatika
astaghīēs.*

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ

O U Die Eeuwiglevend en Zelfbestaand is, door Wie alles bestaat, ik smeeek om Uw genade.

16. Voor de spiegel

*Allāhoem-ma kamā ḥas-santa galqē
fa-aḥsin goeloeqē.*

اللَّهُمَّ كَمَا خَلَقْتَ خَلْقِي فَأَخْسِرْ
خَلْقِي

O Allāh, zoals U mij een goed voorkomen heeft gegeven, laat me ook zo over goede zeden beschikken.

17. Bij het proeven van het eerste fruit

*Allāhoem-ma bārik lanā fīe ṣamarinā
wa bārik lanā fīe madīenati-nā;
Allāhoem-ma kamā araitanā awwa-
lahōe fa-arinā āgīrah.*

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي شَمْرِنَا وَفِي بَارِكْ
لَنَا فِي مَدِينَتِنَا اللَّهُمَّ كَمَا رَبَّنَا
أَقْلَهُ فَأَنَا اجْرَهُ

O Allāh, zegen ons wat ons fruit betreft en zegen ons wat onze stad betreft. O Allāh, zoals U ons het eerste fruit liet proeven, laat ons zo ook het laatste proeven.

18. Na bad of wassing

*Allāhoem-madji'alnīe minat-taw-wā-
bīēna wadji'alnīe minal-moetaṭah-hi-
rīēn.*

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ الشُّؤْبَانِ
وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ

O Allāh, laat mij behoren tot degenen die zich tot U richten en laat mij behoren tot degenen die zich reinigen.

19. Als men tegenover de vijand staat

Allāhoem-ma in-nā *nadj*'aloeka *fīe*
noehōerihim wa na'ōezoe bika min
sjjoerōerihim.

اللَّهُمَّ إِنَّا نَجْتَمِعُكَ فِي عَدُوِّهِمْ وَ
نَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِمْ وَوَدَّعَهُمْ

O Allāh, wij smeken U om hulp om hen te weerstaan en zoeken Uw
bescherming tegen hun kwaadaardigheden.

Allāhoem-ma bika *aḥōeloe* wa bika
aṣōeloe wa bika *oeqātil*.

اللَّهُمَّ بِكَ أَعُوذُ وَبِكَ أَصُولُ
وَبِكَ أَقَاتِلُ

O Allāh, met Uw hulp ga ik vooruit, en met Uw hulp val ik aan en met
Uw hulp vecht ik.

20. Istigāra of gebed om steun bij het ter hand nemen van een zaak

Allāhoem-ma in-nīe *astagīeroe*-ka bi-
'ilmika wa *astaqdiroe*-ka bi-*qoedra*-
tika wa *as*'aloeka min *faḍlikal*-
'*azīem*;
fa-in-naka *taqdiroe* wa *lā* *aqdiroe* wa
ta'lamoe wa *lā* *a*'lamoe wa *anta* 'Al-
lāmoel-*ghoeyōeb*. Allāhoem-ma in
koenta *ta*'lamoe *an*-na *hāzal*-*amra*
gairoel-*līe* *fīe* *dīenīe* wa *ma*'*āsīe* wa
'*āqibati* *amrīe* *faqdirhoe* *līe* wa *yas*-
sirhoe *līe* *soem*-ma *bārik* *līe* *fīeh*. Wa
in *koenta* *ta*'lamoe *an*-na *hāzal*-*amra*
sjar-*roel*-*līe* *fīe* *dīenīe* wa *ma*'*āsīe* wa
'*āqibati* *amrīe* *faṣrifhoe* 'an-nīe *waṣ*-
rifnīe 'an*hoe* *waqdoer* *liyal*-*gaira* *ḥai*-
soe *kāna* *soem*-ma *arḍinīe* *bih*.

اللَّهُمَّ إِنِّي دَأَسْتُكَ بِكَ بِعِلْمِكَ وَ
اسْتَعْلَمْتُكَ بِقُدْرَتِكَ وَأَسْأَلُكَ
مِنْ فَضْلِكَ أَنْ تَعْلِمَنِي فَأَتَكَ تَقْدِيرُ
وَلَا أَتُدِرُّ وَتَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ وَأَنْتَ
عَلَّامُ الْغُيُوبِ اللَّهُمَّ إِن كُنْتَ تَعْلَمُ
أَنَّ هَذَا أَلْمَسُ خَيْرٌ لِي فِي دِينِي
وَمَعَالِمِي وَمَعَاشِيَةِ أَمْرِي فَأَنْدِرْهُ
لِي وَكَيْسِرْهُ لِي فَتَقْبَلْ بَارِكُ
لِي فِيهِ وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ
هَذَا أَلْمَسُ شَرٌّ لِي فِي دِينِي
وَمَعَالِمِي وَمَعَاشِيَةِ أَمْرِي فَاصْرِفْهُ
عَنِّي وَاصْرِفْ لِي عَنْهُ وَأَهْدِرْ لِي
الْخَيْرَ كَيْدًا كَانَ ثُمَّ انصِبْ بِي

O Allāh, ik smeeek U om het goede door middel van Uw kennis en ik vraag U om macht die afkomstig is uit Uw macht en ik smeeek U om Uw machtige Genade, want U heeft macht en ik heb geen macht, en U weet en ik niet en U bent de Grote Kenner van de geheimen. O Allāh, als U weet dat deze zaak goed voor mij is met betrekking tot mijn geloof, mijn bestaansmiddelen en het einde van de zaak zelf, schenk mij toegang tot deze zaak en maak het mij gemakkelijk en geef er Uw zegen aan. En als U weet dat deze zaak slecht voor me is met betrekking tot mijn geloof, mijn bestaansmiddelen en het einde van de zaak zelf, leid de zaak dan van me weg en leid mij van die zaak weg, en maak het goede, waar het ook is, toegankelijk voor mij, en geef mij er dan voldoening van.

KORTE ZINNEN VOOR DAGELIJKS GEBRUIK DIE ELKE MOSLIM ZOU MOETEN KENNEN

1. *Bismillāh.*

بِسْمِ اللَّهِ

In de naam van Allāh.

Elke zaak wordt met deze woorden begonnen. Het doel is de mens zich te laten realiseren dat hij bij alle aangelegenheden de hulp van God moet zoeken. Dit is een verkorte vorm van de meer volledige formulering die als volgt gaat:

Bismillāhir-Raḥmānir-Raḥīm.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

In de naam van Allāh, de Erbarmer, de Barmhartige.

Dit zijn de woorden waarmee de Heilige Korān begint.

2. *Al-ḥamdoe lillāh.*

الْحَمْدُ لِلَّهِ

Alle lof komt Allāh toe.

Deze woorden worden gewoonlijk uitgesproken wanneer iemand iets goeds overkomt, als een soort dankzegging aan God. Zelfs iemand die niest, dient God met deze woorden te danken. Met deze woorden begint het eerste hoofdstuk van de Heilige Korān.

3. *Allāhoe Akbar.*

اللَّهُ أَكْبَرُ

Allāh is de Grootste.

Het staat bekend als *takbīr*, en de woorden worden uitgesproken wanneer iemand uitdrukking wil geven van zijn eigen onbetekenendheid of van de onbetekenendheid van de gehele schepping voor de Goddelijke grootheid. Deze woorden vormen ook een soort strijdkreet van een moslim die aangeeft dat hij niet geïmponeerd is door het aantal strijdkrachten dat tegenover hem staat.

4. *Soebhānallāh.*

سُبْحَانَ اللَّهِ

Glorie aan Allāh, of
Allāh is vrij van alle onvolkomenheden.

Deze woorden worden gebruikt wanneer iemand uitdrukking wil geven aan het feit dat hij niet vrij van onvolkomenheden is of dat hij een fout heeft gemaakt. Ze worden ook gebruikt wanneer iemand een ander een fout ziet maken.

5. *Astaghfiroellāh.*

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ

Ik zoek de bescherming van Allāh.

Dit is een gebed waartoe men vaak zijn toevlucht zou moeten zoeken, en de woorden worden ook gebruikt wanneer men iets ziet wat men vermijden moet. Het is bekend als *istighfār* wat het zoeken van de Goddelijke bescherming tegen het begaan van zonden zowel als tegen de bestraffing van zonden betekent, en hoe vaker iemand hiertoe zijn toevlucht zoekt, des te verder is men verwijderd van de mogelijkheid tot het begaan van zonden. De meer volledige vorm van *istighfār* is als volgt:

*Astaghfiroellāha Rab-bī min koel-li
zambinw-wa atōeboe ilaih.*

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي مِنْ كُلِّ
ذَنْبٍ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ

Ik zoek de bescherming van Allāh, mijn Heer, tegen iedere misstap en ik wend mij tot Hem.

6. *Lā ḥaula wa lā qoew-wata il-lā
billāh.*

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

Er is geen sterkte of kracht behalve in Allāh.

Deze woorden geven aan, dat geen mens de kracht heeft zich af te wenden van het kwade, noch de kracht de weg van het goede te gaan, tenzij God hem die sterkte of kracht geeft. Zij worden gebruikt om uiting te geven aan het vertrouwen in God in alle zaken.

7. *In s̄jā' allāh.*

بِسْمِ اللَّهِ

Als Allāh het wil.

Wanneer men iets wil doen, gebruikt men deze woorden om aan te geven dat, hoewel men vastbesloten is dit te doen, door God misschien toch anders wordt beschikt.

8. *Mā sjā' allāh.*

مَا شَاءَ اللَّهُ

Het is zoals Allāh behaagt.

Wanneer men bewondering voelt voor een persoon of ding, gebruikt men deze woorden die aangeven dat al het goede van God komt.

9. *Ḥasbiyallāh*
Ḥasboenallāh

حَسْبِيَ اللَّهُ
حَسْبُنَا اللَّهُ

Moge Allāh voldoende voor mij zijn.
Moge Allāh voldoende voor ons zijn.

Deze woorden worden gebruikt om te laten zien, dat het God alleen is Die een mens beschermt tegen het struikelen en tegen allerlei fouten en kwellingen.

10. *In-nā lillāhi wa in-nā ilaihi rādji-*
'oen.

إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاغِبُونَ

Voorzeker, wij zijn van Allāh en tot Hem zullen wij terugkeren.

Deze woorden worden gebruikt, wanneer men bericht krijgt van het overlijden van iemand of van welk soort verlies dan ook van henzelf of een ander. De woorden geven aan, dat het verlies van leven of bezit slechts onderdeel is van een Goddelijk plan en dat men zich niet te veel moet bezighouden met de genoegens van dit leven of te veel moet treuren wanneer men een tegenslag krijgt.

11. *As-salamoe 'alaikoem.*
Wa 'alaikoemoes-salām.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ
وَعَلَيْكُمْ السَّلَامُ

Vrede zij met u!

En met u zij vrede!

De eerste vorm is die waarmee een moslim zijn broeder groet, en de tweede is die waarmee de groet wordt beantwoord. Een uitgebreide vorm ziet er als volgt uit:

As-salāmoe ‘alaikoem wa rahmatoel-lāhi wa barakātoeh.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

Wa ‘alaikoemoes-salāmoe wa rahmatoellāhi wa barakātoeh.

وَعَلَيْكُمْ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

Vrede zij met u, en de genade van Allāh en Zijn zegeningen.

En met u zij vrede, en de genade van Allāh en Zijn zegeningen.

12. *Djazākallāh.*

بِحْرَافِ اللَّهِ

Djazākallāhoe gairā.

بِحْرَافِ اللَّهِ حَبِيبًا

Moge Allāh u belonen.

Moge Allāh u een goede beloning geven.

Wanneer een moslim een gift ontvangt van een ander of wanneer hij iets goeds krijgt, bedankt hij de schenker of de weldoener in een van beide vormen.

13. *Bārakallāh.*

بَارِكْ لِلَّهِ

Moge Allāh u zegenen.

Wanneer een persoon iets goeds in zijn broeder ziet, spreekt hij hem aan met deze woorden, wat betekent dat het goede hem in een grotere mate gegeven moge worden en dat het hem niet onthouden zal worden.

14. *Hasboekallāh.*

حَسْبُكَ اللَّهُ

Moge Allāh voldoende voor u zijn.

Met deze woorden spreekt een moslim zijn moslimbroeder aan wanneer hij hem ziet struikelen of een fout ziet begaan.

15. *Yarḥamoekallāh.*

يَرْحَمُكَ اللَّهُ

Moge Allāh u genadig zijn.

Met deze woorden bidt een moslim voor zijn broeder wanneer hij ziet dat hij in nood verkeert.

APPENDIX

HOOFDSTUK 1

Al-Fātiḥah: De Opening

(GEOPENBAARD IN MAKKAH: 7 verzen)

De *Fātiḥah* ofwel de *Opening* staat bekend onder diverse andere namen. In de Korān zelf (15:87) wordt gesproken van de *Zeven Vaakherhaalde Verzen*, omdat haar zeven verzen zeer regelmatig door iedere moslim in zijn gebeden herhaald worden. In een uitspraak van de Heilige Profeet wordt gesproken van de *Fātiḥat al-Kitāb* ofwel de *Opening van het Boek*. Hierin wordt gezegd dat “geen gebed compleet is zonder het voordragen van *Fātiḥat al-Kitāb*” (B. 10:95). Het wordt ook wel *Sōerat al-Ṣalāt*, d.w.z. het *Gebeds-hoofdstuk*, genoemd, omdat het essentieel is voor elk gebed, of dat nu gezamenlijk verricht wordt of alleen. Het wordt ook *Sōerat al-Doe’ā* genoemd, d.w.z. het *Smeekbedehoofdstuk*, omdat het hele hoofdstuk een smeekbede of een gebed is tot de Grote Meester. Het staat ook bekend als *Oemm al-Kitāb*, d.w.z. *de Basis van het Boek*, omdat het als het ware de gehele Korān in een notedop in zich bergt. Enkele van de andere namen die aan dit hoofdstuk zijn gegeven zijn *de Lofspraak*, *de Dankzegging*, *het Grondbeginsel*, *de Schat*, *het Geheel*, *de Toereikende*, *de Genezer* en *de Genezing*.

Al-Fātiḥah bevat zeven verzen in een enkele paragraaf, geopenbaard in Makkah, en het is zonder enige twijfel een van de vroegste openbaringen. Het is een feit dat de *Fātiḥah* een essentieel deel vormt van de moslimgebeden vanaf de vroegste dagen toen het gebed verplicht werd gesteld, en er zijn zeer veel bewijzen dat dit heel snel na de Roeping van de Profeet gebeurde. Niet alleen wordt er naar dit feit verwezen in de vroegste openbaringen, zoals het 73^e hoofdstuk, maar er zijn ook andere historische gebeurtenissen die aantonen dat het gebed door de vroegste moslimbekeerlingen in acht werd genomen.

Het hoofdstuk heeft als kop de woorden *Bi-smi-llāh al-Raḥmān al-Raḥīem*, die ook bovenaan elk van de 113 andere hoofdstukken van de Heilige Korān staan, met als enige uitzondering het negende hoofdstuk. Dezelfde zin komt eenmaal midden in een hoofdstuk voor, namelijk in 27:30, zodat de woorden 114 keer voorkomen in de Heilige Korān. De zinsnede heeft verder zo’n wijdverspreid gebruik gekregen onder de moslims dat het het eerste is wat een moslimkind leert, en bij de dagelijkse gang van zaken is de *Bismillāh* het eerste woord dat een moslim uit.

De *Bismillāh* is de kern van het hoofdstuk *Fātiḥah*, op dezelfde manier als de *Fātiḥah* weer de kern is van de Korān zelf. Door iedere belangrijke gebeurtenis te beginnen met de *Bismillāh*, laat de moslim tijdens zijn dagelijkse bezigheden in feite zien dat het een juiste houding van de menselijke geest is ten opzichte van de Grote Geest van het universum, om altijd steun te zoeken bij de Machtige Die de Bron is van alle kracht. Aldus komt Vertrouwen in God tot uitdrukking in het dagelijks leven van een moslim op een manier die nergens anders in de geschiedenis van religie wordt benaderd.

De *Fātiḥah* is als gebed van speciaal belang. Haar vaakherhaalde zeven verzen vormen minstens 32 keer per dag het gebed voor leiding van elke moslim, en het heeft voor hem daarom een grotere betekenis dan het Onze Vader voor een christen. Er is nog een

ander verschil. De christen wordt geleerd te bidden voor de komst van het koninkrijk van God, terwijl de moslim wordt geleerd te streven naar zijn juiste plaats in dat koninkrijk, dat al gekomen is. Dit is zonder twijfel een aanwijzing dat de komst van de Profeet in werkelijkheid de komst van het koninkrijk van God was, over de nadering waarvan Jezus predikte tot zijn volgelingen (Marcus 1:15). Het gebed dat in dit hoofdstuk zit vevat, is het meest verheven gebed van alle gebeden die in welke religie dan ook bestaan, en neemt de eerste plaats in onder alle gebeden die in de Korān zijn opgenomen. Er is veel lof naar uitgegaan van de grootste lasteraars van de Heilige Korān. Het hele hoofdstuk is samengesteld uit zeven verzen, waarvan de eerste drie spreken van de vier belangrijkste Goddelijke eigenschappen, nl. voorzienigheid, erbarmen, genade en beloning, en geven zo uitdrukking aan de grootsheid en glorie van het Goddelijke Wezen. De laatste drie verzen leggen voor de Grote Maker de oprechte wens van een menselijke ziel bloot om een rechtschapen weg te bewandelen zonder naar een van beide zijden af te dwalen. Het middelste vers geeft uitdrukking aan de volledige afhankelijkheid van de mens van Allāh. De eigenschappen waarnaar verwezen wordt, zijn de eigenschappen die Allāh's alomvattende erbarmen en zorg onthullen en Zijn onbegrensde liefde voor al Zijn schepsels, en het ideaal waarnaar de ziel gemaakt is te streven is het hoogste waartoe een mens kan stijgen, het pad van rechtschapenheid, het pad van deugdzaamheid, en het pad waarop er geen struikelen is. Zo wordt, door de vermelding van Zijn gelijkelijke voorzienigheid en gelijkelijke liefde voor de hele mensheid, nee voor alle schepsels die bestaan in al de werelden, aan de ene kant het kortzichtige idee verworpen dat het Goddelijke Wezen slechts de Heer van een bepaald volk zou zijn. Aan de andere kant wordt de ziel aangezet te streven naar de grote geestelijke hoogte waartoe degenen stegen voor wie Allāh goedgunstig was, de profeten, de waarheidsliefvenden, de getrouwen en de rechtschapenen (4:69). Men zou tevergeefs de pagina's van heilige boeken omslaan op zoek naar iets dat de grootse en verheven ideeën benadert die in dit hoofdstuk van de Heilige Korān staan.

Zoals ik al gezegd heb, is de *Fātiḥah* de kern van de hele Korān. De Korān is namelijk een boek dat de glorie van Allāh verkondigt en dat de mens de juiste weg wijst, en deze beide thema's komen volledig tot uitdrukking in de *Fātiḥah*. De fundamentele principes van geloof, de belangrijkste eigenschappen van het Goddelijke Wezen, die de basis vormen voor alle andere eigenschappen, de relatie die er tussen de mens en zijn Schepper hoort te bestaan, zijn allemaal in essentie aanwezig in de zeven korte zinnen waaruit dit schitterende hoofdstuk bestaat. En als kroon op het geheel opent dit hoofdstuk met de breedst mogelijke opvatting van het Heerschap van het Goddelijke Wezen en over de broederschap van de mens, nee, van de eenheid van de hele schepping, want de eenheid van de schepping volgt noodzakelijkerwijs uit de eenheid van de Schepper.

Bismillaahir-Raḥmaanir-Raḥīem.

1 *Al-ḥamdōe lil-lahi Rab-bil-‘āla-
mīen.*

2 *Ar-Raḥmānir-Raḥīem.*

3 *Māliki yawmid-dīen.*

4 *Iy-yāka na‘boedoe wa iy-yāka
nasta‘tēn.*

5 *Ihdinaṣ-ṣirāṭal-moestaqīem.*

6 *Ṣirāṭal-lazīena an‘amta ‘alaihim.*

7 *Ghairil-magħdōebi ‘alaihim wa-
laḍ-ḍāl-līen.*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ

إِلَهِكَ نَعْبُدُ وَإِلَيْكَ نَسْتَعِينُ

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ

الْمُضْطَرِّبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

In^a de naam van Allāh,^b de Erbarmer, de Barmhartige.^c

1 Geprezen zij Allāh, de Heer^a van de werelden,^b

2 De Erbarmer, de Barmhartige,

3 Meester^a van de dag van het Oordeel.^b

4 U dienen wij en U smeken wij om hulp.^a

5 Leid ons op^a het rechte pad,

6 Het pad van degenen aan wie U gunsten^a heeft verleend,

7 Niet degenen op wie toorn is neergedaald, noch degenen die dwalen.^a

---

a. Ik houd me aan de gebruikelijke vertaling van het partikel *bā*, maar ik moet de lezer waarschuwen dat de betekenis van dit partikel in het Arabisch anders is dan de betekenis van het woord *in* in de gelijksoortige zinsnede *in de naam van God*. In het laatste geval betekent *in*, *ter wille van*, terwijl het Arabische *bā*, *door* betekent, of *door middel van*, of, om nog preciezer te zijn, *met de hulp van*. De zinsnede is in feite gelijk aan: *Ik zoek de hulp van Allāh, de Erbarmer, de Barmhartige* (AH). Vandaar dat van een moslim verlangd wordt iedere belangrijke aangelegenheid te beginnen met *Bismillāh*.

b. Volgens de meest correcte meningen betreffende het woord *Allāh*, is het een eigennaam, gebruikt voor *het Wezen Dat bestaat bij gratie van Zichzelf en alle eigenschappen van perfectie omvat* (T-LL), het *al onscheidbaar verbonden, en niet afgeleid* (MSb-LL). *Al-ilāh* is een ander woord, en *Allāh* is dus geen samentrekking van *al-ilāh*. Het woord *Allāh* is op geen enkel wezen van toepassing behalve op de enige ware God en omvat alle voortreffelijke namen. Daarnaast hebben de Arabieren de naam *Allāh* nooit gebruikt voor een van hun vele afgoden. Vandaar dat ik, aangezien het de eigennaam voor het Goddelijke Wezen is en er geen equivalent bestaat in enige andere taal, in deze vertaling gekozen heb voor het originele woord.

c. *Rahmān* en *Rahīēm* zijn beide afgeleid van *rahmat*, wat zoveel betekent als *tederheid waarbij de uitoefening van erbarmen vereist is* (R), en omvatten dus de begrippen *liefde* en *genade*. *Al-Rahmān* en *al-Rahīēm* zijn allebei actieve zelfstandige deelwoorden uit verschillende grammaticale vormen die de intensiviteit van de betekenis aangeven. De eerste, *al-Rahmān*, komt uit de vorm *fa'lān* en legt een zo groot mogelijk gewicht op de kwaliteit van genade, terwijl de tweede, *al-Rahīēm*, uit de vorm *fa'tēl* afkomstig is en uitdrukking geeft aan een constante herhaling en manifestatie van deze eigenschap (AH). Over de Profeet is opgetekend dat hij heeft gezegd: “*Al-Rahmān* is de Erbarmende God Wiens liefde en genade tot uitdrukking komen in de schepping van deze wereld, en *al-Rahīēm* is de Barmhartige God Wiens liefde en genade tot uitdrukking komen in de toestand die volgt” (AH), met andere woorden, in de gevolgen van de daden van de mens. *Al-Rahmān* staat dus voor de hoogste graad van liefde en edelmoedigheid, terwijl *al-Rahīēm* staat voor ongelimiteerde en constante gunsten en genade. Lexicologen zijn het eens over de stelling dat de eerste zowel gelovigen als ongelovigen als objecten omvat, terwijl de tweede specifiek op gelovigen betrekking heeft (LL). Omdat het concept van goeddoen hier overheerst, heb ik *al-Rahmān* vertaald als de *Erbarmner*, hoewel ik moet toegeven dat een goed equivalent voor *al-Rahmān* eigenlijk ontbreekt in de Nederlandse taal.

1a. Het Arabische woord *Rabb* omvat niet alleen het concept achter de woorden *koesteren*, *grootbrengen*, of *voeden* maar ook dat van *ordenen*, *vervolmaken* en *bereiken* (T-LL), met andere woorden, van de evolutie van dingen van de meest elementaire staat naar die van de hoogste perfectie. Volgens R betekent *Rabb* het op *zodanige wijze koesteren van iets dat het van de ene toestand in de andere overgaat totdat het zijn doel van volmaaktheid bereikt*. *Rabb* is dus de Auteur van alle bestaan, Die niet alleen de gehele schepping voeding heeft gegeven, maar Die ook, van tevoren, voor ieder afzonderlijk de grenzen van mogelijkheden heeft bepaald en binnen die grenzen in de middelen voorziet waarmee geleidelijk het uiteindelijke doel van perfectie wordt bereikt. Door gebruik van het woord *Rabb* verwijst de Heilige Korān dus kort naar de wet van de evolutie die binnen het heelal geldt. Er bestaat in het Nederlands geen enkel woord dat de betekenis van *Rabb* in zich draagt — *Opvoeder tot volmaaktheid* zou in de buurt komen, maar om het beknopt te houden wordt over het algemeen het woord *Heer* gebruikt. Wat betreft de mens omvat *Rabb* of *Opvoeder tot volmaaktheid* zowel de fysieke als de geestelijke kant van de ontwikkeling, omdat Zijn Woord de geestelijke voedingsbodem is die de mens vervolmaakt.

1b. Het woord hier vertaald met *werelden* is ‘*ālamīen*, wat het meervoud is van ‘*ālam* (van de wortel ‘*ilm*, *weten*), wat letterlijk duidt op *datgene door middel waarvan men iets weet*, en dus betekent het de *wereld* of *schepping* omdat de Schepper zich hierdoor aan ons kenbaar maakt. In meer beperkte zin wordt het woord gebruikt voor *iedere mogelijke klasse of groep van geschapen wezens of van de mensheid* (LL). Vandaar dat ‘*ālamīen* in 2:47 en elders is vertaald als “naties”. Het allesomvattende in het Heerschapp van Allāh in de allereerste woorden van de Korān, is zeer in overeenstemming met het kosmopolitische karakter van de religie van de Islām, die erkenning vereist van de waarheid van de profeten van alle naties.

3a. Nederlandse vertalingen hebben meestal het woord *Heerser* gebruikt als vertaling voor het woord *Mālik*, wat niet juist is. *Mālik* en *malik* zijn twee verschillende woorden van dezelfde stam. Het eerste betekent *meester* en het tweede *koning*. Volgens de regels voor het vormen van afleidingen in het Arabisch, geeft een extra letter (zoals de *alif* in *Mālik*) de betekenis een grotere intensiteit (AH), en dus is een meester meer dan een koning. Het gebruik van het woord *mālik* of *meester* geeft aan dat Allāh niet schuldig is aan onrechtvaardigheid wanneer Hij Zijn dienaars vergeeft, omdat Hij niet slechts een koning of rechter is maar, meer op zijn plaats, een Meester.

3b. Het woord *jaum* wordt in de Heilige Korān gebruikt voor iedere willekeurige tijdspanne, van een moment (55:29) tot vijftigduizend jaar (70:4), en kan daarom een oneindig kleine of een oneindig grote tijdsduur aanduiden. Volgens LL betekent *jaum een tijd*, zij het *dag of nacht*, *absolute tijd*, *zij het nacht of niet*, *kort of niet*; ook betekent het *een dag*, zijnde de periode van zonsopkomst tot zonsondergang. Volgens R betekent het woord *jaum* een *tijdsspanne*, *hoe groot dan ook*, en dit is de juiste betekenis. Aangezien er in de Korān vele aanwijzingen zijn dat de Goddelijke wet van het oordeel ieder moment in werking is, en er niets is dat het idee ondersteunt dat deze wet niet vóór een bepaalde dag in werking zal treden, is de wet van het oordeel waar in dit vers naar verwezen wordt een wet die continu in werking is en die zich in volle omvang zal manifesteren op de dag van het Oordeel. *Meester van de dag van het Oordeel* betekent dus in feite *Meester van de wet van het Oordeel*, aangezien deze wet geldt voor ieder mogelijk moment.

Het woord *din* betekent zowel *oordeel* als *godsdiens*t, daar het is afgeleid van *dāna*, *hij beloonde*, *oordeelde*, *gehoorzaamde* (LL). Door God als Meester van de dag van het Oordeel te omschrijven, benadrukt de Heilige Korān aan de ene kant het feit dat de Goddelijke wet van het oordeel over daden op ieder moment in werking is, en laat dus de mens de verantwoordelijkheid voor zijn daden voelen. Aan de andere kant brengt de Korān zo de eigenschap vergeving in de Goddelijke natuur naar de voorgrond. Hierdoor wordt de wet van het oordeel niet tot een onwrikbare natuurwet, maar wordt het het handelen van een Meester Die, zoals reeds eerder besproken, in essentie barmhartig is. Door te spreken over de wet van het *oordeel* na de twee grootse eigenschappen *erbarmen* en *barmhartigheid* wil de Korān laten zien dat het oordelen, als Goddelijke eigenschap, net zo essentieel is om de mensheid te vervolmaken, als de eigenschappen *erbarmen* en *barmhartigheid* dat zijn. *Erbarmen* wordt aangewend voor de gehele mensheid, genade voor degenen die de Waarheid accepteren, en door middel van het oordelen worden degenen die de Waarheid niet accepteren vervolmaakt. Hun straf neemt soms de vorm aan van tegenspoed en kwellingen in dit leven, maar zal een uiteindelijke vorm aannemen op de dag van het Oordeel. Zowel de pijnigingen in dit leven als in de hel van het Hier-namaals zijn eigenlijk helende maatregelen om ziekten van de geest uit te bannen, en het geestelijke leven van de mens te doen ontwaken.

Verder moet worden opgemerkt dat van God ook gezegd kan worden dat Hij de Meester van de dag van Religie is. Dit wil zeggen dat het geestelijk ontwaken geleidelijk in deze wereld tweegebracht zal worden, zodat uiteindelijk een meerderheid van de mensen de waarheid van religie zal herkennen. De wet van de evolutie werkt in feite geestelijk zowel als lichamenlijk binnen deze immense schepping.

4a. De eerste drie verzen van deze *sōerah* spreken van de grootsheid van God en de laatste drie van het verlangen van de menselijke ziel om geestelijke verhevenheid te bereiken. Dit vers, het middelste, spreekt over de verhouding tussen de menselijke geest en de Goddelijke Geest. Hier wordt de weg aangeduid waarlangs de mens werkelijke verhevenheid kan bereiken. Dat is door middel van *'ibādat* van God, wat zoveel betekent als *gehoorzaamheid* (*fā'at*) gecombineerd met absolute *onderdanigheid* (*goedōe'*) (R), en door middel van *isti'ānat*, ofwel het zoeken naar hulp (*'aun*) van God. De filosofie achter *'ibādat* (*dienen* of *aanbidden*) in de Islām geeft niet slechts uitdrukking aan de glorie van God, maar omvat ook het zich eigen maken van Goddelijke moraal, en de ervaring van de uitwerking daarvan door het nederig dienen van God; vandaar het gebed voor Goddelijke hulp.

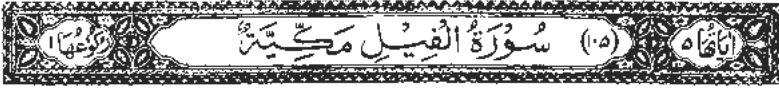
5a. *Hidājat* (leiding) betekent niet alleen *het tonen van de weg* maar ook *iemand op de juiste weg leiden tot het doel is bereikt*. Deze laatste betekenis is hier van belang. Door middel van Goddelijke hulp hoopt de mens het rechte pad geworden te krijgen tot hij zijn doel van volmaaktheid heeft bereikt. En inderdaad kent de mens een behoefte aan leiding en licht van God in zijn dagelijkse beslommeringen en leert daarom in de juiste richting naar het licht te zoeken, naar het licht van God. Maar hij heeft dit licht in veel

sterkere mate nodig voor het bereiken van het geestelijke doel. Wat dat doel is, wordt vermeld in het volgende vers.

6a. Degenen aan wie gunsten zijn verleend zijn volgens I'Ab de vier groepen genoemd in 4:69, nl. de profeten, de waarheidlievenden, de getrouwen en de rechtschapenen (AH). De moslim tracht de voetsporen van deze geestelijke leiders van de wereld te volgen. De belangrijkste doelstelling in zijn leven bestaat dus niet alleen uit het streven naar persoonlijke geestelijke volmaaktheid, maar ook uit het streven naar de geestelijke vervolmaking van anderen, al moet hij dit met zijn leven bekopen. Hij bidt dus ook voor de Goddelijke gunsten die werden verleend aan de rechtschapenen bij het uitroeien van het kwaad en het teweegbrengen van goed in de wereld. Het maakt ook duidelijk dat het volgens de Heilige Korān mogelijk is dat de gunsten die werden verleend aan de profeten — waaronder de gift van Goddelijke openbaringen — nog steeds kunnen worden verleend aan de rechtschapenen die de juiste weg volgen. Men moet echter bedenken dat het profeetschap en de openbaring twee verschillende dingen zijn. De gift van openbaring is namelijk, volgens de duidelijke leerstellingen van de Heilige Korān, ook aan anderen dan alleen de profeten verleend, zoals bijvoorbeeld aan de moeder van Mozes (20:38) en aan de discipelen van Jezus Christus (5:111). De gift van openbaring of het worden toegesproken door God zullen, volgens de meest authentieke ḥadīth, worden verleend aan de rechtschapenen onder de volgelingen van de Heilige Profeet — *onder hen zullen mensen zijn tegen wie God zal spreken hoewel zij geen profeten zouden zijn* (B. 62:6).

7a. Moslims worden hier gewaarschuwd dat zij, zelfs na het ontvangen van Goddelijke gunsten, nog in Goddelijke ongenade kunnen vallen en van het pad af kunnen dwalen dat leidt naar het doel van volmaaktheid, en dit is waar het gebed in v. 7 op doelt. De Heilige Korān spreekt over de joden als waren zij in Goddelijke ongenade gevallen (2:61, 90; 3:112; 5:60) en over de christenen als zijnde afgedwaald (5:77), en van de Profeet is opgetekend dat hij heeft gezegd: “Degenen over wie toorn is neergedaald zijn de joden, en degenen die zijn afgedwaald zijn de christenen” (Tr. 44:2). Natuurlijk zijn deze woorden slechts verklarend en zijn zij niet bedoeld om de betekenis van de oorspronkelijke woorden te beperken. De joden zijn een voorbeeld van een volk dat faalt in de verrichting van rechtvaardige daden, omdat zij de geest van de doctrine ten uitvoer brengen maar de doctrine zelf tegenhouden. De christenen vormen een voorbeeld van een groep mensen die de doctrine zelf corrumperen. Beide vormen een voorbeeld van de valkuilen van een volk aan wie de juiste weg gewezen is. Nogmaals, de joden en de christenen verschaffen een voorbeeld van de twee uitersten: de joden, door Jezus, een profeet van God, als een leugenaar af te wijzen, en door hun uiterste best te doen om hem te doden, en de christenen door een sterfelijke profeet te verheffen tot de waardigheid van een Godheid. De moslims wordt zo een gebed geleerd dat ze niet mogen falen in het doen van goede daden terwijl ze zich houden aan de letter van de wet, noch de doctrine mogen corrumperen, zodat zij op de middenweg kunnen blijven en beide uitersten vermijden.

HOOFDSTUK 105

Al-Fīl: De Olifant

(GEOPENBAARD IN MAKKAH: 5 verzen)

Dit hoofdstuk heet *Al-Fīl*, of *De Olifant*, vanwege de aanwezigheid van één of meerdere olifanten in het leger dat Makkah binnenviel met als doel de Ka'bah te vernietigen. Dit gebeurde in het jaar dat de Profeet werd geboren. Dit leger liep tegen verpletterend onheil aan, en werd totaal vernietigd — zo achterhaalde de *verpletterende ramp* uit het vorige hoofdstuk een onrechtvaardig volk. Het is een van de vroegste openbaringen.

Bismillāhir-Raḥmānir-Raḥīm.

- 1 *A lam tara kaifa fa'ala Rab-boeka bi aṣḥābil-fīl.*
- 2 *A lam yadǰ'al kaidahoem fīe taḍ-ḍlīe.*
- 3 *Wa arsala 'alaihim ʔairan abābiel.*
- 4 *Tarmīehim bi ḥidǰāratim-min sidǰ-dǰīel.*
- 5 *Fadǰa'alahoem ka 'aṣfīm-ma'kōel.*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ
 أَلَمْ يَجْعَلْ لِكَيْدِهِمْ فِي تَضَلِيلٍ
 وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ
 تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ
 فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ

In de naam van Allāh, de Erbarmer, de Barmhartige.

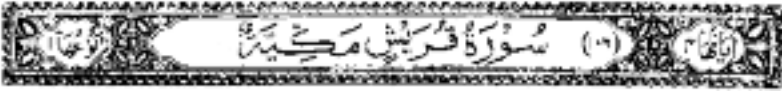
- 1 Heb jij niet gezien hoe jouw Heer optrad tegen de bezitters van de olifant?^a
- 2 Zorgde Hij er niet voor dat hun oorlog in verwarring eindigde?
- 3 En zond Hij geen grote zwermen vogels op hen neer?
- 4 Die daarvoor bestemde stenen naar hen wierpen —
- 5 Dus veranderde Hij hen in afgegeten stro?^a

1a. Er wordt hier verwezen naar de gedenkwaardige invasie van Makkah door Abra-

hah, de christelijke onderkoning van de koning van Abessinië in Jaman. Abrahah was van plan om de Ka'bah te vernietigen, om zo het religieuze enthousiasme van de Arabieren en hun handel te verleggen naar Ṣan'ā, waar hij voor dit doel een grootse kathedraal had gebouwd. Dit leger staat in Arabië bekend als de *aṣḥāb al-Fīṭl*, of de *bezitters van de olifant*, omdat het beschikte over een of meer olifanten. Het jaar waarin de invasie plaatsvond, staat bekend als het jaar van de olifant. Dat was in het jaar 570 van het christelijke tijdperk, een jaar dat samenviel met het geboortjaar van de Heilige Profeet. Niet in staat om het Heilige Huis te verdedigen tegen het enorme leger, bad 'Abd al-Moeṭṭalib, steunend tegen de deur van de Ka'bah, hardop als volgt: "O Heer, verdedig Uw eigen Huis! en laat het kruis niet triomferen over de Ka'bah" (Zoerqāni). Toen begaven alle inwoners van Makkah zich naar de heuvels rondom de Heilige Stad. Ondertussen brak er een dodelijke vorm van pokken of een andere epidemie uit onder het leger van Abrahah. De gevolgen waren zo ernstig, dat het leger zich "in verwarring en verbijstering" terugtrok. Velen van hen konden de weg terug niet vinden en kwamen om in de valleien, terwijl een ander deel werd weggevaagd door overstromingen (Muirs *Life of Muhammad*, Introduction, blz. c). Ook lijkt het erop dat, door de Ka'bah te beschermen terwijl er in die tijd afgoden werden vereerd, de Almachtige God een doel had met de redding ervan. Het samenvallen van dit jaar met het geboortjaar van de Profeet, verschaft zeker de sleutel tot dat doel. De Arabieren wisten immers dat het Heilige Huis gezegend was door Abraham, maar ook dat Abraham had gebeden voor de verschijning van een Profeet uit hun midden die het Huis zou moeten zuiveren. Het noemen van deze gebeurtenis, brengt dus een waarschuwing over aan de Qoeraiṣj dat, als de Heer een leger had vernietigd vanwege zijn intentie Zijn Heilige Huis af te breken, Hij zeker degenen die Zijn Profeet wilden vernietigen niet met rust zou laten.

5a. Er bestaat geen authentieke ḥadīṭh, die ingaat op hoe het leger van Abrahah werd vernietigd. Volgens 'Ikrimah raakte iedereen naar wie een steen werd geworpen besmet met de pokken (RM). Ibn Kathīr maakt melding van een verslag van Ja'qōḇb dat op hetzelfde neerkomt. Er brak dus een dodelijke vorm van pokken uit onder het binnenvallende leger toen het nog op zekere afstand van Makkah was. Het resultaat was dat Abrahah zelf door de epidemie besmet raakte, en dat het hele leger in een staat van verwarring vluchtte, terwijl het de lijken achterliet als een feestmaal voor de vogels. De woorden *tarmīe-him bi-ḥidjārat-in* kunnen betekenen *de vogels wierpen stenen naar hen*, of *wierpen hen tegen de stenen*. In het laatste geval zou het verwijzen naar de vogels die het vlees van hun lichamen scheuren. Zie 11:82c voor *hidjārat-in min sidjīṭel*. Zie 16:79a voor vogels als verwijzing naar de vernietiging van een vijand.

HOOFDSTUK 106

Al-Qoeraisj: De Qoeraisj

(GEOPENBAARD IN MAKKAH: 4 verzen)

Dit hoofdstuk is nauw verbonden aan het vorige en zet in feite het onderwerp voort. Het herinnert de Qoeraisj aan de grote weldaden die hen zijn geschonken omdat het hun taak was de Ka'bah te beschermen. Om deze reden werden de hoofdstukken soms samen voorgedragen, en vandaar dat er mensen zijn die denken dat dit een deel van het vorige hoofdstuk is. Het tijdstip van openbaring is ook gelijk.

Bismillāhir-Raḥmānir-Raḥīm.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1 *Li tēlāfi Qoeraisj.*

لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ ۝

2 *Ītēlāfihim riḥlatašj-sjtā' i waš-šaiḥ.*

إِنْفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ۝

3 *Fal-ya'boedōe Rab-ba hāzal-bait.*

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ۝

4 *Al-lazīe aṭ'amahoem-min djōe-
'inw-wa āmanahoem-min gauf.*

الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعِهِ وَلَا

أَمَنَهُمْ مِنْ خَوْفِهِ ۝

In de naam van Allāh, de Erbarmer, de Barmhartige.

- 1 Voor de bescherming van de Qoeraisj^a—
- 2 Hun bescherming tijdens hun reis in de winter en in de zomer.^a
- 3 Dus laat hen de Heer van dit Huis dienen,
- 4 Die voedsel aan hen geeft tegen de honger, en Die hen veiligheid biedt tegen angst.^a

1a. *Qoeraisj* is de naam die wordt meegegeven aan de stam die afstamt van Naḍr ibn Kanānah. Volgens sommigen is het woord Qoeraisj de verkleinende vorm van *qarsj*, een groot zeedier dat andere dieren eet maar zelf niet wordt opgegeten. De Qoeraisj waren gevestigd in Makkah en hadden het Heilige Huis in hun beheer. Omdat zij de taak hadden

het Heilige Huis te beschermen en er uit heel Arabië bedevaartgangers naar dit Huis toekwamen, genoten de Qoerajsj een bijzondere positie onder de stammen van Arabië. Makkah was hierdoor ook het centrum van Arabië geworden, en had de Qoerajsj welstand gebracht.

Het eerste vers van dit hoofdstuk is verbonden met het vorige hoofdstuk. De betekenis is dat de Goddelijke bescherming van de Ka'bah en de vernietiging van zijn vijanden een speciale gunst was die de Qoerajsj was verleend, want het leidde tot hun eigen bescherming. Het is een vaststaand feit dat, zoals in het vorige hoofdstuk wordt gezegd, zij als beheerders van de Ka'bah werden gerespecteerd wanneer zij op reis gingen, terwijl zij binnen het heilige territorium ongekende veiligheid genoten.

2a. De bescherming die in de vorige voetnoot wordt genoemd, was van speciaal belang voor hen tijdens hun reizen naar het noorden, naar Syrië, en naar het zuiden, naar Jaman. De eerstgenoemde reis werd tijdens de zomer ondernomen en de laatstgenoemde tijdens de winter, om zo hun handel op gang te houden.

4a. Dat zij voedsel kregen tegen de honger en werden beschermd tegen angst, waren de twee bijzondere gunsten die de Qoerajsj werden verleend vanwege de heiligheid van de Ka'bah. De bedevaart stimuleerde namelijk hun handel en de dagelijkse benodigdheden werden als het ware tot aan hun deur gebracht, terwijl zij op hetzelfde moment geen angst hoefden te hebben voor een mogelijke aanval, iets waar andere Arabische stammen constant aan waren blootgesteld.

HOOFDSTUK 107

Al-Mā‘ōen: Handelen uit Goedheid

(GEOPENBAARD IN MAKKAH: 7 verzen)

Dit hoofdstuk geeft uitdrukking aan het belang dat de Islām hecht aan het helpen van de behoeftigen en het ondersteunen van de armen. Iedereen die hier geen aandacht aan besteedt, wordt omschreven als iemand die *religie* verloochent. Gebed tot God en hulp aan de armen worden in de Heilige Korān regelmatig genoemd als de twee grondbeginselen van de Islām, maar hier wordt ons verteld dat zelfs het gebed slechts uiterlijke schijn is, als het niet leidt tot liefde en sympathie voor de mensheid. Vandaar de titel *Al-Mā‘ōen* of *Handelen uit Goedheid*. De woorden komen in het laatste vers voor. Het is één van de zeer vroege Makkah-openbaringen.

Bismillāhir-Raḥmānir-Raḥīm.

1 *A ra‘aital-lazīe yoekaz-ziboe bid-dīen.*

2 *Fazālikal-lazīe yadoe‘-‘oel-yatīem.*

3 *Wa lā yaḥoeḏ-ḏoe ‘alā ta‘āmil-miskīen.*

4 *Fawailoel-lil-moeṣal-līen.*

5 *Al-lazīena hoem ‘an ṣalātihim sāhōen.*

6 *Al-lazīena hoem yoerā‘ōen.*

7 *Wa yamna‘ōenal-mā‘ōen.*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَمْ آتَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالذِّينِ ۖ

فَذَلِكَ الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ ۖ

وَلَا يَحْضُ عَلَىٰ طَعَامِ الْمُسْكِينِ ۖ

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ۖ

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۖ

الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ۖ

وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ۖ

In de naam van Allāh, de Erbarmer, de Barmhartige.

1 Heb jij degene gezien die religie verloochent?

2 Dat is degene die de wees hardhandig behandelt,

- 3 En die niet aanspoort tot het voeden van de behoeftigen.^a
  - 4 Dus wee de biddenden,
  - 5 Die achteloos omgaan met hun gebed!^a
  - 6 Die (goed)doen om gezien te worden,
  - 7 En die het nalaten te handelen uit goedheid!^a
-

3a. Over het algemeen wordt *dēn* hier gelezen als *oordeel*, maar ik geef de voorkeur aan de bekendere betekenis *religie*. Het verwaarlozen van *wezen* en *behoeftigen* is in feite een ontkenning van religie. Vv. 4–6 maken duidelijk dat het bidden tot God nutteloos is, slechts uiterlijke schijn, tenzij men goed is voor *wezen* en de *behoeftigen* helpt.

5a. Het *achteloos omgaan* met het gebed, betekent dat men de *zin* van het gebed in de wind slaat. Deze wordt in de eerste twee verzen omschreven als de hulp aan *wezen* en *behoeftigen*.

7a. *Al-Mā'ōen* wordt door Boēchāri uitgelegd als *al-Ma'rōef koelloe-hōē*, of *iedere goede of vriendelijke daad*. Hier wordt aan toegevoegd dat volgens 'Ikrimah, de hoogste vorm bestaat uit de verplichte *zakāt* en de laagste vorm uit het uitlenen van een ding of weggeven van een nuttig ding aan iemand anders (B. 65:cvii). De stam is *ma'n*, wat een *nuttig* of *makkelijk ding* betekent. Als we in acht nemen wat er in de eerste verzen wordt gezegd, dan omvat *al-Mā'ōen* alle daden die uit goedheid tegenover onze medemens worden gedaan.

HOOFDSTUK 108

Al-Kauṣar: De Overvloed van het Goede

(GEOPENBAARD IN MAKKAH: 3 verzen)

In tegenstelling tot *De Overvloed aan Rijkdom* waar in hoofdstuk 102 over wordt gesproken en die de mens weghoudt bij het ware doel van het leven, spreekt dit hoofdstuk over *De Overvloed van het Goede* en de manieren waarop dat bereikt kan worden. Er worden hier twee manieren genoemd. De eerste is het gebed tot God, dat het hart vervult van de meest edele verlangens. De tweede is opoffering, wat betekent dat men zijn leven in dienst moet stellen van de mensheid. Het is een van de vroegste openbaringen.

Bismillāhir-Raḥmānir-Raḥīm.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1 *In-nā a'tainākal-kaṣar.*

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ

2 *Faṣal-li li Rab-bika wanḥar.*

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ

3 *In-na sjanī'aka hoewal-abtar.*

إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ

In de naam van Allāh, de Erbarmer, de Barmhartige.

1 Waarlijk hebben Wij jou een overvloed van het goede geschonken.^a

2 Dus bid tot jouw Heer en offer.^a

3 Waarlijk is jouw vijand afgesneden (van het goede).^a

1a. *Al-kaṣar* (van dezelfde stam *kaṣoera* als *takaṣoer* — zie 102:2a) betekent *overvloed van het goede*. “Het is gezegd dat de *kaṣar* hier verwijst naar de *overvloed van het goede* dat God aan de volgelingen van de Profeet zal schenken op de dag van de Opstanding. ... En wat er in de commentaren wordt gezegd over de *kaṣar*, werd allemaal aan de Profeet geschonken. Dat wil zeggen, hij kreeg een overvloed van het goede, en hem werd de overwinning van de Islām op alle religies beloofd en hem werd hulp verleend tegen zijn vijanden en hem werd bemiddeling verleend voor zijn gemeenschap, en hem werd aan goedheid geschonken wat niet in hoeveelheden is uit te drukken” (LA). ‘Ikrimah heeft gezegd dat *kaṣar* een overvloed van het goede en de Korān en wijsheid betekent. Sa’id zei dat God hem een overvloed van alle soorten goed had geschonken,

en toen hem werd gevraagd of het een rivier in het Paradijs was, zei hij, de rivier en al het goede daarnaast (IJ). Volgens I'Ab, is de *kausar* de overvloed van het goede die God aan de Profeet schonk (B. 65:cviij). Uit wat er later in het hoofdstuk wordt gezegd, wordt duidelijk dat de overvloed van het goede niet alleen aan de Profeet wordt beloofd, maar ook aan al zijn trouwe volgelingen die gebruik maken van de middelen om het goede te verkrijgen, zoals dit worden beschreven in het volgende vers.

2a. Er worden in dit vers twee manieren gegeven om de overvloed van het goede te verkrijgen die in het eerste vers wordt beloofd. De eerste is het gebed tot God en de tweede is *nahr* of *offer*, wat betekent dat men zijn leven moet wijden aan de zaak van de mensheid. Het gebed is omgang met God, dat de meest verheven verlangens in het hart van de mens oproept, en hem laat drinken uit de fontein van de Goddelijke moraal. Verlangens naar het goede is de eerste behoefte. Wanneer men niet verlangt naar het goede, dan is het eenvoudigweg onmogelijk om goed te doen. Vandaar dat het gebed hier als eerste wordt genoemd. En wanneer deze edele verlangens zijn opgewekt, wordt de mens gezegd zijn leven te laten in dienst van de mensheid, en niet in dienst van één groep, één land of één gemeenschap. Het woord *nahr* betekent het *bovenste gedeelte van de borst* en *naħara* betekent *hij stak een dier in de nahr* (LL), en staat dus voor *het offeren van een dier*. Maar het offeren van een dier staat voor het opofferen van het zelf, waarvoor verwezen wordt naar 22:34a, 38a.

3a. Het woord *abtar* (van *batr*, het *volledig afsnijden van een ding*) betekent, wanneer het van toepassing is op een dier, *een dier waar de staart van is afgesneden*. Wanneer het van toepassing is op de mens, draagt het verschillende betekenissen in zich, zoals *behoefstig of arm, verlies lijden, iemand die is afgesneden van al het goede of alle voorspoed, iemand die geen kinderen of nageslacht heeft* (LL). Hij is afgesneden van al het goede, omdat hij in tegenovergestelde richting loopt van de wegen die leiden tot het goede.

HOOFDSTUK 109

Al-Kāfiroen: De Ongelovigen

(GEOPENBAARD IN MAKKAH: 6 verzen)

De Ongelovigen — vandaar de titel — wordt in dit hoofdstuk verteld dat hun wandaden vergolden zullen worden, terwijl de Profeet en de gelovigen zullen worden beloond voor hun daden. Het hoofdstuk behoort tot de vroege Makkah-periode.

Bismillāhir-Rahmānir-Rahīem.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

1 *Qoel yā ay-yoehal-kāfiroen.*

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ

2 *Lā a'boedoe mā ta'boedōen.*

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ

3 *Wa lā antoem 'ābidōena mā a'boed.*

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ

4 *Wa lā ana 'ābidoem-mā 'abat-toem.*

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ

5 *Wa lā antoem 'ābidōena mā a'boed.*

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ

6 *Lakoem diēnoekoem wa liya diēn.*

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ

In de naam van Allāh, de Erbarmer, de Barmhartige.

1 Zeg: O ongelovigen,

2 Ik dien niet wat jullie dienen,

3 Noch dienen jullie Hem Die ik dien,

4 Noch zal ik dienen wat jullie dienen,

5 Noch dienen jullie Hem Die ik dien,

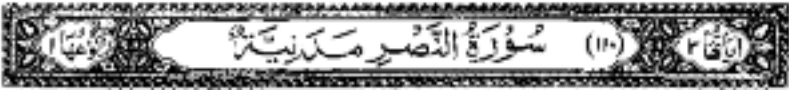
6 Voor jullie is jullie beloning en voor mij is mijn beloning.^a

---

6a. Een van de verschillende betekenissen van *dīn* is *vergoeding* of *beloning* (LL), en dit is wat hier wordt bedoeld. Het is een profetie die stelt dat degenen die Allāh dienen een goede beloning bij Hem zullen vinden, terwijl degenen die afgoden aanbidden op geen enkele manier geholpen zullen worden door hun valse goden. Het volgende hoofdstuk verwijst naar de beloning van de Waarheidlievenden, Goddelijke hulp en de overwinning, en naar mensen die in groten getale toetreden tot de Islām. Het hoofdstuk dat daarop volgt laat daarentegen zien, dat de vergelding van de afgodsdienaren zal zijn dat hun rijkdom en al hun inspanningen helemaal tot niets zullen leiden. Degenen die geloven dat deze woorden erop duiden dat de Heilige Profeet wanhopig was met betrekking tot de ongelovigen, hebben het bij het verkeerde eind. Hij is er geen moment mee opgehouden de ongelovigen uit te nodigen de Islām te aanvaarden en op te houden met de verering van afgoden.

HOOFDSTUK 110

Al-Naṣr: De Hulp

(GEOPENBAARD IN MAKKAH: 3 verzen)

Dit hoofdstuk gaat over de grote Goddelijke *Hulp* (waar het zijn titel aan ontleent) en de overwinningen waarmee de inspanningen van de Profeet voor de zaak van de Waarheid werden bekroond. Volgens I'Ab was het een aanwijzing voor het naderende einde van de Profeet (B. 65:cx, 2). Over Ibn 'Oemar wordt geschreven dat hij zei dat dit hoofdstuk werd geopenbaard tijdens de laatste bedevaart van de Heilige Profeet, en dat hij nog slechts 80 dagen leefde na de openbaring (AH). Het is daarom in Makkah geopenbaard, gedurende de Madinah-periode tegen het einde van het leven van de Profeet. Het kan gezegd worden dat, als een volledig hoofdstuk, het de laatste openbaring is van de Heilige Profeet. Daar het geopenbaard werd in Makkah, geeft het aan hoe alle prachtige voorspellingen die hij eerder in een toestand van totale eenzaamheid en hulpeloosheid had gedaan, nu uit waren gekomen met het bezoek van de Profeet aan Makkah met heel Arabië aan zijn voeten.

Bismillāhir-Raḥmānir-Raḥīm.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1 *Izā djā'a naṣroel-lāhi wal-faṭḥ.*

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

2 *Wa ra'aitan-nāsa yadgoelōena fī dīnil-lāhi afwādjā.*

وَسَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا

3 *Fasab-biḥ biḥamdi Rab-bika wastagḥfirḥ; in-nahōe kāna Taw-wābā.*

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْ لَهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا

In de naam van Allāh, de Erbarmner, de Barmhartige.

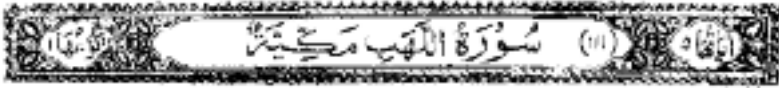
- 1 Wanneer de hulp en de overwinning van Allāh komen,^a
- 2 En jij mensen in groepen ziet toetreden tot de religie van Allāh,
- 3 Roem de glorie van jouw Heer en vraag Zijn bescherming.^a Waarlijk keert Hij immer terug (tot genade).

1a. De grote overwinning die was gekomen, was de triomf van de religie van de Islām in heel Arabië. Afvaardiging na afvaardiging uit alle delen van Arabië kwamen naar Madinah en aanvaardden de Islām. De geschiedenis kent geen ander voorbeeld van de geweldige transformatie die de Profeet in de korte tijd van 20 jaar teweeg had gebracht.

3a. Op het moment dat hij getuige was van de grootste triomf uit de geschiedenis, wordt tegen de Profeet gezegd dat hij de glorie van zijn Heer moet roemen en om bescherming vragen. Voor wie moest hij om bescherming vragen? Als het voor hemzelf was, dan was het bescherming tegen het in vervoering raken van een ongekende overwinning, want het past een Leraar van rechtschapenheid niet in vervoering te geraten. Het is aannemelijker dat hij om bescherming vroeg voor de massa's die nu in groten getale de Islām aanvaardden. In feite moest hij nu om Goddelijke vergeving en bescherming vragen voor zijn vroegere onderdrukkers, vergeving voor zijn gezworen vijanden die schuldig waren aan de meest ernstige misdaden.

HOOFDSTUK 111

Al-Lahab: De Vlam

(GEOPENBAARD IN MAKKAH: 5 verzen)

Dit hoofdstuk laat zien dat de vurige tegenstanders van de Waarheid, met brandend hart hun levens leidden. Een leven dat de tastbare vorm aanneemt van de vlammen van een vuur in een ander leven (v. 3). In verband hiermee heet het hoofdstuk *Lahab*, of het is een verwijzing naar de naam van de oom van de Profeet, 'Abd al-'Oezzā, die een groot tegenstander was van de Profeet. Aboē Lahab was zijn *koenyah*, en wordt in het eerste vers genoemd. Dit hoofdstuk gaat dus over het einde van de tegenstanders van de Waarheid — een brandend hart in dit leven en tastbaar vuur in het Hiernamaals. Het is een vroege Makkah-openbaring.

Bismillāhir-Raḥmānir-Raḥīm.

1 *Tab-bat yadā abī lahabin*w-*wa tabb.*

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
تَبَّتْ يَدَا اَبِيْ لَهَبٍ وَتَبَّ ۝۱

2 *Mā aghnā 'anhoe māloehōe wa mā kasab.*

مَا اَغْنٰی عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۝۲

3 *Sayaşlā nāran zāta lahab.*

سَيَصْلٰی نَارًا اَذَاتَ لَهَبٍ ۝۳

4 *Wamra'atoeh; ḥam-mālatal-ḥaṭab.*

وَاَمْرًا تُهْتَبُ بِهَا لَهَبِ الْاُحْطٰبِ ۝۴

5 *Fīe djīdihā ḥabloem-mim-masad.*

فِيْ جِيْدِهَا حَبْلٌ مِّنْ مَّسَدٍ ۝۵

In de naam van Allāh, de Erbarmer, de Barmhartige.

- 1 De handen van Aboe Lahab zullen vergaan en hij zal vergaan.^a
- 2 Hij zal geen baat hebben bij zijn rijkdom en bij hetgeen hij verdient.
- 3 Hij zal branden in vuur dat vlammen aanwakkert^a—
- 4 En zijn echtgenote — de draagster van laster;^a
- 5 Rond haar nek een halster van gevlochten touw!^a

1a. Een man met een vurig karakter kan een *aboe-lahab* of *vader van vlammen* worden genoemd, net zoals *aboe-l-gair* (*vader van goedheid*) een *goede man* betekent. ‘Abd al-‘Oezzā was een zoon van de grootvader van de Profeet, ‘Abd al-Moettalib, en dus zijn oom. Hij stond onder deze naam bekend vanwege zijn blozend uiterlijk en zijn vurig karakter. Het wordt verteld dat de Heilige Profeet, toen hem werd opgedragen om zijn directe familieleden te waarschuwen, hen bij elkaar riep om de Goddelijke boodschap te verkondigen. Bij die gelegenheid riep ‘Abd al-‘Oezzā: “Dat jij moge omkomen! Heb je ons hiervoor bij elkaar geroepen?” (B. 65:cxi). Er wordt ook gezegd dat hij de Profeet tijdens zijn predikingen volgde, en tegen de mensen zei dat de Profeet een idioot familielid van hem was.

Zijn handen zullen vergaan betekent dat al zijn vijandige daden tegen de Profeet helemaal niets zouden opleveren. Er wordt aan toegevoegd dat hijzelf ook zou vergaan. Er wordt van hem gezegd dat hij stierf, zeven dagen nadat hij het nieuws hoorde van het verlies van de Qoerajsj bij Badr.

3a. Hij brandde in het vuur tijdens dit leven vanwege het feit dat hij leefde met een brandend hart, omdat hij niet in staat was geweest de vooruitgang van de Waarheid in toom te houden. Dit vuur wakkerde vlammen aan die ook anderen verbrandden, zoals zijn eigen echtgenote over wie in het volgende vers wordt gesproken. Dit is ook een verwijzing naar de tastbare vorm die dit vuur in het Hiernamaals aan zal nemen.

4a. De vlammen die voortkwamen uit het vuur waarin Abōe Lahab leefde, omgaven zijn eigen echtgenote, zodat ook zij deelnam aan de tegenstand tegen de Profeet. Haar aandeel in de tegenstand wordt hier omschreven als *ḥammālat al-ḥaṭab*, wat over het algemeen wordt vertaald als *drager van brandstof*. Men denkt dat hier verwezen wordt naar de doornige takken die zij meenam uit het bos om ze de Profeet voor de voeten te werpen. Maar volgens Mjd betekenen de woorden *draagster van laster*, omdat ze gewoon was onware verhalen over de Profeet te verspreiden (B. 65: cxi, 3). Lexicologen geven dezelfde uitleg, wanneer zij zeggen dat *ḥaṭab* zowel *brandstof* als *roddel* of *laster* betekent. *Yahmiloe al-ḥaṭaba* betekent *hij doet de ronde met laster* of *roddel* (LL). Ook Qatādah geeft een soortgelijke uitleg, en hij voegt hieraan toe dat zij gewoon was onware verhalen over de Profeet te verspreiden (Rz).

5a. Er wordt gezegd dat de echtgenote van Abōe Lahab omkwam doordat zij werd gewurgd door hetzelfde touw waarmee zij gewoonlijk de doornen meenam. Maar *djīed* wordt door LL vertaald als *het deel van de nek waarom een ketting wordt gedragen*, en er staat geschreven dat zij een rijke vrouw was die een ketting van juwelen bezat. Het is mogelijk dat het gevlochten touw een verwijzing is naar haar sieraden, omdat een juwelen ketting in de ogen van God net zo waardeloos is als een touw. God kijkt naar iemands innerlijke waarde, en niet naar uiterlijke versieringen. Aangezien zij laster en roddel rondroeg, was haar moraal net zo laag als die van een vrouw met een halster of palmvezel om haar nek.

HOOFDSTUK 112

Al-Iglāṣ: De Eenheid

(GEOPENBAARD IN MAKKAH: 4 verzen)

Dit is in feite het afsluitende hoofdstuk van de Heilige Korān. De twee hoofdstukken die volgen geven slechts aan hoe men kan zoeken naar de bescherming van de Heer. Het hoofdstuk geeft de essentie van de Heilige Korān, die bestaat uit de verkondiging van de *Eenheid* van het Goddelijke Wezen. *Iglāṣ* betekent iets *zuiveren* van afval, en omdat dit hoofdstuk de Eenheid van God zuivert van al het afval van polytheïsme, is het *Al-Iglāṣ* genoemd. Dit hoofdstuk is een van de vroegste openbaringen.

Bismillāhir-Raḥmānir-Raḥīm.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1 *Qoel Hoewal-lāhoe Aḥad.*

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

2 *Al-lāhoeṣ-Ṣamad.*

اللَّهُ الصَّمَدُ

3 *Lam yalid wa lam yōelad.*

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

4 *Wa lam yakoel-lahōe koefoewan aḥad.*

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

In de naam van Allāh, de Erbarmer, de Barmhartige.

- 1 Zeg: Hij, Allāh, is Eén.
- 2 Allāh is Hij van Wie alles afhankelijk is.
- 3 Hij verwekt niet, noch is Hij verwekt;
- 4 En niemand is gelijk aan Hem.^a

4a. In vier korte zinnen geeft dit hoofdstuk, een vroege Makkah-openbaring, de fundamentele fouten aan van vele religies, inclusief het Christendom. Het eerste vers verkondigt de absolute Eenheid van het Goddelijke Wezen, en brengt zo de genadeklap toe aan alle vormen van polytheïsme, inclusief de doctrine van de Drieëenheid.

In het tweede vers wordt Allāh omschreven als *Ṣamad*, waarvan wordt gezegd dat de Heilige Profeet het heeft uitgelegd als *de Heer bij Wie men voor iedere behoefte zijn toevlucht kan vinden* (AH), zodat iedereen Hem nodig heeft, en Hij niemand nodig heeft. Deze stelling ontkracht de doctrine volgens welke ziel en materie voor eeuwig bestaan naast God, en God ze dus nodig zou hebben om de schepping tot stand te brengen. Deze doctrine komt veel voor in India, en kon niet bekend zijn geweest aan de Heilige Profeet.

Het derde vers geeft de fouten aan van de religies die God omschrijven als een vader of een zoon, zoals de christelijke religie.

Het vierde vers ontkracht doctrines als de doctrine van incarnatie, waarin een gewoon mens wordt vergeleken met God.

Er worden hier dus vier vormen van *ṣjirk* verworpen, een geloof in de meervoudigheid van goden (v. 1), een geloof dat andere dingen zouden beschikken over de volmaakte eigenschappen van het Goddelijke Wezen (v. 2), een geloof dat God of een vader of een zoon is (v. 3), en een geloof dat anderen kunnen doen wat alleen maar aan God kan worden toegeschreven (v. 4).

HOOFDSTUK 113

Al-Falaq : Het Ochtendgloren

(GEOPENBAARD IN MAKKAH: 5 verzen)

Dit hoofdstuk en het volgende staan samen bekend als de *moe'awwizatān* van 'āza, hij *zoekt toevlucht*. Zij leren de mens hoe toevlucht te zoeken bij Allāh, en hoe zich onder Zijn bescherming te scharen. Aangezien dit onderwerp wordt aangestipt in andere Makkah openbaringen, zoals in hoofdstuk 16 en 41, moeten deze twee hoofdstukken in Makkah zijn geopenbaard, en zeer waarschijnlijk behoren zij tot de vroege Makkah-periode. De verhalen omtrent hun openbaring in Madinah die door sommige commentatoren worden aangehaald, moeten worden verworpen als verzinsels uit een later tijdperk. Het hoofdstuk heet *Al-Falaq* of *Het Ochtendgloren* — het woord wordt in het eerste vers genoemd — om aan te geven dat de Waarheid uiteindelijk al het duister zou verdringen.

Bismillāhir-Rahmānir-Raḥīm.

1 *Qoel a'oezoe bi Rab-bil-falaq.*

2 *Min sjar-ri mā galaq.*

3 *Wa min sjar-ri ghāsiqin izā waqab.*

4 *Wa min sjar-rin-naf-fāsāti fil-
'oeqad.*

5 *Wa min sjar-ri ḥāsīdin izā ḥasad.*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۝

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ۝

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ۝

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ۝

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ۝

In de naam van Allāh, de Erbarmer, de Barmhartige.

1 Zeg: Ik zoek toevlucht bij de Heer van het ochtendgloren,^a

2 Tegen het kwaad van wat Hij heeft geschapen,

3 En tegen het kwaad van de volslagen duisternis,^a wanneer die komt,

4 En tegen het kwaad van degenen die (kwalijke zinspelingen) inblazen in vaste besluiten.^a

5 En tegen het kwaad van de afgunstige, wanneer hij afgunstig is.^a

---

1a. *Falaq* duidt op het *ochtendgloren* (LL), en haar primaire betekenis is *klieven* of *splijten*. Het *ochtendgloren* wordt zo genoemd omdat het de duisternis doorklieft. Vandaar dat het ook als betekenis heeft *het duidelijk worden van de Waarheid nadat daaraan getwijfeld is* (T, LL). Met de *Heer van het ochtendgloren* wordt verwezen naar de geleidelijke manifestatie van de Waarheid en haar uiteindelijke overwinning.

3a. *Ghāsiq* komt van *ghasaq*, wat een *intense duisternis* betekent (R). Het verwijst dus naar een duisternis waar geen lichtstraal in doordringt, en staat voor de duistere moeilijkheden die een probleem soms omgeven — moeilijkheden die het de mens onmogelijk maken zijn weg te vinden. De mens wordt hier daarom geleerd ervoor te bidden dat zijn aangelegenheden niet worden omhuld door totale duisternis.

4a. *Naffāsāt* is het meervoud van *naffās*, wat een versterkende vorm is van *nafasa*, wat in eerste instantie *hij blies* betekent. Maar *nafasa fi qalbi-hī* betekent *hij stopte een ding in zijn hart* (LL), en *nafasa fi rōe'tē* betekent *hij inspireerde of bracht mij op het idee* (N). 'Oeqad is het meervoud van 'oeqdah, wat *een band* betekent, en *een oordeel en overweging van iemands zaken* (T), en *het beheren, reguleren en ordenen van iemands zaken* (LL). Het betekent ook *een belofte van gehoorzaamheid* of *een eed van trouw* (LA, LL). Vandaar dat de *naffāsāt fi l-'oeqad* in feite degenen zijn die kwalijke zinspelingen inblazen in vaste besluiten van mensen of in het beheer van hun zaken. Merk op dat *naffāsāt* niet noodzakelijkerwijs verwijst naar *vrouwen*, het woord is net zo goed van toepassing op *djamā'āt*, of *groepen mensen* (Rz).

Dit vers behandelt de tweede moeilijkheid bij het beheer van een zaak. De eerste moeilijkheid was dat zij gehuld was in totale duisternis (v. 3). De tweede is dat de duisternis is verdreven, maar dat het besluit om de zaak af te handelen nog niet vaststaat.

5a. Dit is de derde moeilijkheid. Succes is in zicht, maar er zijn mensen die afgunstig tegenover dat succes staan. Daarom moet er nog steeds naar Goddelijke bescherming worden gezocht wanneer een mens zijn zaken succesvol afhandelt.

Merk op dat de Heilige Profeet, die de verantwoordelijkheid had gekregen over de moeilijke taak om de Waarheid in de wereld te vestigen en haar te laten triomferen over onwaarheid, al deze moeilijkheden het hoofd moest bieden. Het zijn dan ook zijn trouwe volgelingen, die hetzelfde levensdoel hebben als de Profeet, die de grootste behoefte hebben aan dit gebed waarmee de Heilige Korān zijn slot nadert.

HOOFDSTUK 114

Al-Nās: De Mensen

(GEOPENBAARD IN MAKKAH: 6 verzen)

De introductie tot het vorige hoofdstuk kan ook worden gelezen in verband met dit hoofdstuk. *Al-Nās*, of *De Mensen*, de naam van dit afsluitende hoofdstuk van de Heilige Korān, verwijst naar het feit dat de Heilige Korān is geopenbaard om de mens te vervolmaken. De naam is genomen van de openingsverzen van het hoofdstuk, waar God de *Rabb van de mensen* wordt genoemd, m.a.w. hun *Opvoeder tot volmaaktheid, Koning van de mensen*, m.a.w. de werkelijke *Beheerder van hun zaken*, en de *Ilāh* van de mensen, m.a.w. de *Beheerder van hun harten*.

Bismillāhir-Rahmānir-Raḥīm.

1 *Qoel a'ōēzoe bi Rab-bin-nās.*

2 *Malikin-nās.*

3 *Ilāhin-nās.*

4 *Min sjar-ril-waswāsīl-gan-nās.*

5 *Al-lazīe yoewaswīsoe fīe šoedōer-in-nās.*

6 *Minal-djīn-natī wan-nās.*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ

مَلِكِ النَّاسِ

إِلَهِ النَّاسِ

مَنْ تَسْوَأُ السَّوَأِيسِ الْخُفَايسِ

الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ

In de naam van Allāh, de Erbarmer, de Barmhartige.

1 Zeg: Ik zoek toevlucht bij de Heer van de mensen,

2 De Koning van de mensen,

3 De God van de mensen,

4 Tegen het kwaad van de influisteringen van de heimelijke (duivel),

5 Die de harten van de mensen influistert,

6 Uit het midden van de djinn en de mensen.^a

6a Deze verzen vormen als het ware een aanvulling op het vorige hoofdstuk. Daar worden drie soorten moeilijkheden beschreven, die de zaak van de Waarheid schade zouden kunnen berokkenen. Hier wordt een vierde beschreven, die de meeste schade van allemaal kan aanrichten. Dit is de schade die de *hemelijke duivel* kan veroorzaken, die ongemerkt voorbijgaat en die de harten van de mensen kwalijke voorstellen influistert. Het fluisteren van de boosaardige berokkent de grootste schade omdat zij haar oorsprong vindt in de *harten van de mensen* (v. 5). Het woord *gannās* komt van *ganasa* en betekent *hij hield zich op de achtergrond* of *hij bleef achter* en ook *hij verstopte zich* (LL). En *al-gannas* is *de duivel*, omdat hij op de achtergrond blijft of krimpt of zichzelf verstopt (LL).

De mens wordt hier geleerd om zijn toevlucht te zoeken bij God, Die in de eerste plaats de *Rabb* van de mensheid is, m.a.w. Degene Die hen geleidelijk opvoedt tot volmaaktheid. Ten tweede is Hij de *Malik*, of *Koning van de mensen*, m.a.w. hij bestuurt hen waar het de natuurwetten betreft. Ten derde is Hij de *Ilāh* van de mensen, Degene Die het als enige verdient om aanbeden te worden en voor Wie uiteindelijk de gehele mensheid zal moeten buigen. In andere woorden, men moet zoeken naar de bescherming van God omdat Hij de Opvoeder is Die vervolmaakt en Hij zowel de materie als de geest bestuurt. Aan het eind wordt zo, net als aan het begin van de Heilige Korān (1:1), het Goddelijke doel geopenbaard. Dat doel is het vervolmaken van de mensheid. Niets in deze wereld kan dat doel in de weg staan, aangezien God de macht heeft over zowel de materie als de geest.
